

ALATSKIVI VALLA ARENGUKAVA 2015 - 2020

2015

Hea lugeja!

Käesolev arengukava on Alatskivi valla juhtorganite, asutuste, elanike ning kogukonnaliikmete kokkulepe meie valla arenguks ning arengut toetavateks tegevusteks. Arengukava uuendamise käigus on tehtud tagasivaade varem püstitatud eesmärkidele, on analüüsitud ja kaardistatud eesmärkide täitmist ning seatud uusi sihte tulevikuks. Välja on toodud tegevused, mis alles ootavad ellu viimist või mille elluviimine ei ole enam aktuaalne olukorra või eelduste muutumise tõttu.

Elu on pidevas liikumises - meie ümber on toimumas muutused, tekkimas on uued protsessid ja trendid. Ühiskonnas on aset leidmas olulised muudatused rahvastikurändes, laste sündivuses, hariduspoliitikas, tööhõives, regionaalpoliitikas ning muudiski meie elu igapäevaselt mõjutavates valdkondades. Kõik see tingiski vajaduse arengukava ümbervaatamiseks ning uutele tingimustele kohandamiseks.

Arengukava koostajate üheks läbivaks põhimõtteks oli kogukonnaliikmete, huvigruppide ning asutuste ja ettevõtete esindajate ulatuslik kaasamine. Arengukava koostamise ajal toimusid kohtumised valla elanikega, tutvuti valla territooriumil tegutsevate ettevõtete ning asutustega, korraldati võtmevaldkondi puudutavaid ja kõiki huvigruppe hõlmavaid ümarlauaarutelusid.

Kogutud materjali, ideid ja ettepanekuid analüüsides ning süstematiseerides sündis Alatskivi valla arengukava aastateks 2015-2020. Arengukavas käsitletakse kogukonna arengu seisukohalt olulisi teemasid, pakkudes välja eesmärgid ning tegevused nende saavutamiseks – turvaline elukeskkond; haridusvaldkond kui kõiki eagruppe ja haridustasemeid hõlmav tervik; Alatskivi, kui atraktiivne turismipiirkond; Alatskivi kultuuripärand; ettevõtluse arendamise võimalused; kultuuri- ja spordikeskkond jne.

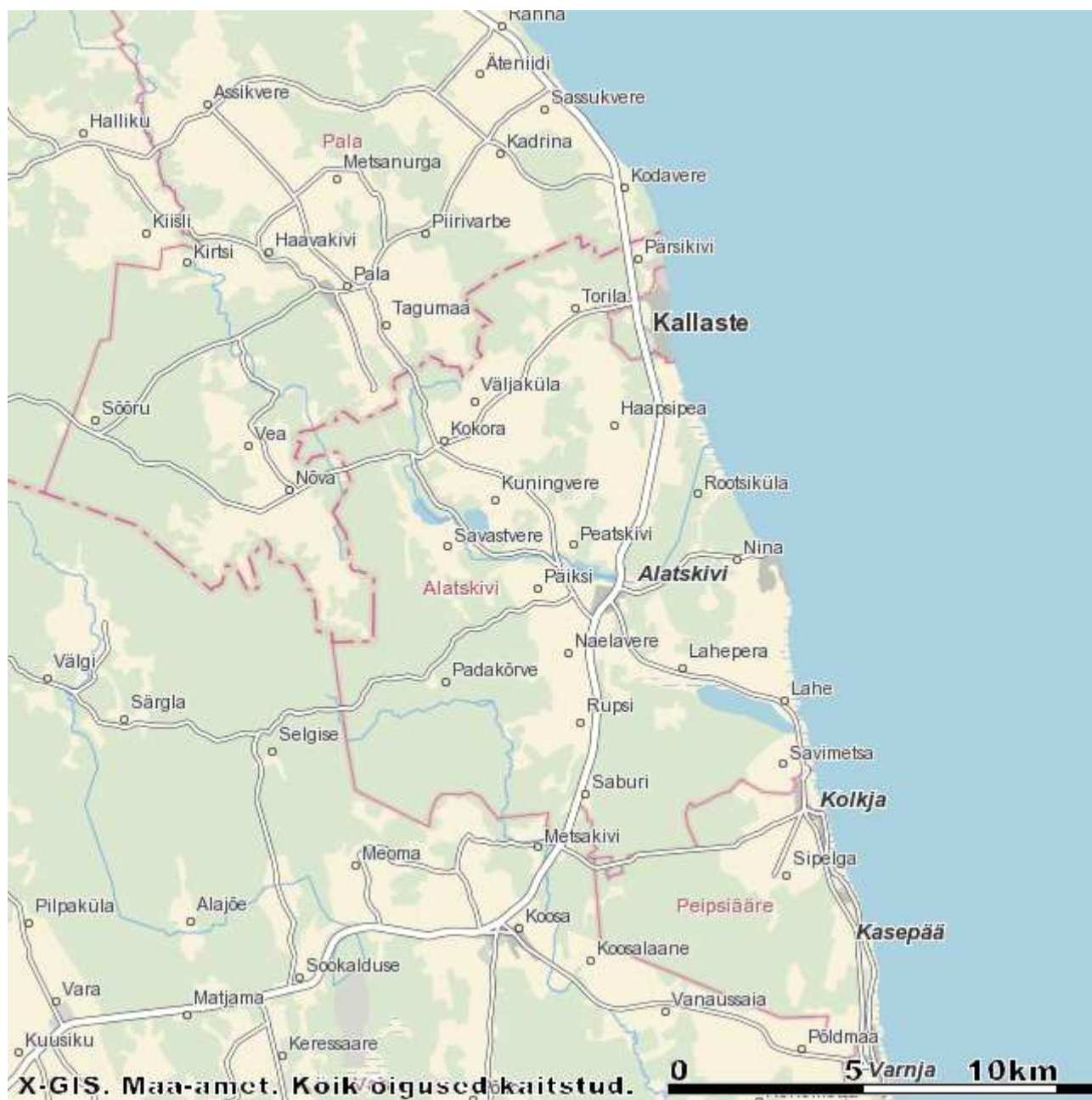
Arengukava koostamise juhtgrupi poolt suur tänu kõigile arengukava koostamise protsessis kaasalõõnutele. Julgen loota, et valminud dokument ei ole pelgalt formaalne kirjatükk, vaid on heaks töövahendiks kogukonna arengu planeerimisel ning oluliste otsuste langetamisel järgnevatel perioodidel.

Head lugemist ning kaasamõtlemist ja tegutsemist soovides arengukava koostamise juhtgrupi nimel,

Jaako Lindmäe

vallavolikogu esimees

Alatskivi valla kaart

SISUKORD

1. Sissejuhatava osa	5
1.1. Alatskivi valla lühitutvustus	5
1.2. Arengukava 2020 perioodi 2011–2015 täitmise ülevaade	5
1.3. Ülevaade Alatskivi valla arengukava täiendamise ja muutmise protsessist	8
2. Alatskivi valla üldandmed ja käesoleva arengusituatsiooni iseloomustus	10
2.1. Alatskivi valla ajalooline kujunemine	10
2.2. Maastik ja selle kujunemine	10
2.3. Mullastik	10
2.4. Vetevõrk	11
2.5. Sood	12
2.6. Ajaloo- ja arhitektuurimälestised	12
2.7. Looduskaitsealad ja kaitstavad üksikobjektid	12
2.8. Alatskivi valla rahvastik	13
2.9. Piirkondade lühiiseloomustus	16
2.10. Alatskivi valla arengusituatsiooni iseloomustus	17
3. Alatskivi valla arengustrateegiad 2015–2020	20
3.1. Missioon, põhimõtted, strateegilised arengusuunad, arenguvision	20
3.2. Meeldiv ja turvaline elukeskkond	21
3.3. Hinnatud alus- ja põhiharidus, mitmekülgne huvi- ja täiendusharidus ning noorsootöö	24
3.4. Aastaringselt aktiivne ja tuntud Eesti turismisihtkoht	27
3.5. Arenev ja kohalikel ressurssidel põhinev edukas ettevõtlus	30
3.6. Silmapaistev kultuuri- ja spordielu	33
3.7. Heal tasemel sotsiaal- ja tervishoiuteenused	35
3.8. Tõhus juhtimine ja tihe koostöö ning tugev kogukonnaliikumine	36
4. Arengukava rakendamine, täitmise jälgimine, hindamine ja ajakohastamine	39
Mõistete selgitusi	40
Kasutatud allikad	41
Lisad	
Lisa 1. SELETUSKIRI	43
Lisa 2. Väljavõte Alatskivi valla arengukavast 2005-2010+	51

1. Sissejuhatav osa

1.1. Alatskivi valla lühituvustus

Alatskivi vald paikneb Ida-Eestis, Tartu maakonna kirdeosas, Peipsi järve vahetus läheduses. Valla naaberomavalitsusteks on kirdes Kallaste linn, edelas ja läänes Vara vald, lõunas Peipsiääre vald, loodes Jõgeva maakonna Pala vald. Alatskivi valla pindala on 128,38 km², mis moodustab 4,28 % Tartu maakonna pindalast ja 0,28 % Eesti Vabariigi pindalast.

Alatskivi vald on osa Kodavere kihelkonnast, kus on põimunud kolm kultuuri: eesti talupojakultuur, balti-saksa mõisakultuur, vene vanausuliste kultuur.

Alatskivi valla elanike arv oli 01.01.2015 seisuga 1352 (Rahvastikuregistri andmed). Alatskivi vallas on 31 küla ja 1 alevik. Valla asustuses eristuvad neli piirkonda: Alatskivi piirkond, Kallaste ümbruse piirkond, Kokora piirkond, Peipsiäärne piirkond.

Alatskivi alevik on valla suurim asula, kus asub valla administratiivkeskus ja vallavalitsus. Alatskivi alevik on kujunenud majandus- ja kultuurikeskuseks nii Alatskivi valla kui ka naaberomavalitsuste paljude elanike jaoks. Siin asuvad Alatskivi Lasteaed, Juhan Liivi nimeline Alatskivi Keskkool, Alatskivi Kunstide Kool, Alatskivi Valla Keskraamatukogu, MTÜ Alatskivi Noortekeskus, MTÜ Alatskivi Looduskeskus, EELK Alatskivi kirik, kalmistu, perearst, hambaravikabinet, apteek, kiirabi, SA Peipsiveere Hooldusravikeskus, päästekomando, kauplus, tankla, toitlustusasutused. Oluline turismikeskus on Alatskivi loss ning läheduses asub ka Liivi Muuseum.

Kultuuri, spordi ja turismi arengule aitab oluliselt kaasa asutuste, organisatsioonide ja ettevõtjate vaheline koostöö.

Alatskivi alevik asub teede ristumiskohas. Alatskivilt Tartusse on 42 km, Tallinna 220 km. Lähim raudteejaam ja lennujaam asuvad Tartus. Peipsi järvel sõitvatele peamiselt kalapüügilaevadele lähim sadam asub Kallastel (7 km).

1.2. Arengukava 2020 perioodi 2011–2015 täitmise ülevaade

Alatskivi valla arengukava Alatskivi 2020 võeti vastu 2011. aasta septembris.

Aastal 2012 oli suurimaks sündmuseks kolm aastat kestnud Alatskivi lossi renoveerimise viimase etapi edukas lõpuleviimine. Korda tehti lossi keldriosa. See andis võimaluse luua mitu töökohta. Loss on juba 2011. aastal edukalt majandanud ja sama taset on hoitud ka 2012. aastal. Vallalt tegevustoetust ei ole taotletud.

Jätkati Liivi Muuseumi administratiivhoone rekonstrueerimist. Hoone ärklikorraldusel said valmis ruumid ekspositsiooni, seminaride ja raamatukogu jaoks. Valmistati ette ka Kodavere kihelkonna püsiekspositsioon.

Renoveeriti muinsuskaitsealune sepikoja hoone – ettevõtja poolt. Selle ruumides avati Sepikoja külalistemaja ja toitlustuskoht.

Oluliselt parandati Alatskivi Lasteaia füüsilist keskkonda ja õueala, parandati internetivõimalusi, rekonstrueeriti söökla kanalisatsioonitorustik.

Renoveeriti Noortekeskus.

Alatskivi Keskkooli gümnaasiumiosas rakendati kaks õppesuunda - reaal- ja loodussuund ning sotsiaalsuund.

Koolis rekonstrueeriti riidehoid.

Alatskivi alevikus paigaldati teedele 2100 ruutmeetrit mustkatet ja valla kruusateedele 2500 tonni kruusa.

Alatskivi mõisapark ja matkarada said infostendid.

Aastal 2013 liituti projektiga "Maale elama", et püüda elukeskkonna arengute kaudu kasvatada valla elanikkonda ja parandada struktuuri. Seni on küll valda tulnud lastega peresid juurde, kuid sündivus on väike.

Alustati Alatskivi Lasteaia hoone katuse vahetamise ja laepealse soojustamise ettevalmistustöödega. Rekonstrueeriti lasteaia söökla ventilatsioonisüsteem.

Alatskivi keskkooli õpilaste arv kahanes jätkuvalt. Riigi rahastamisskeemi muutmine tegi raskeks gümnaasiumiosa säilitamise. Arengukavas toodud kavatsus luua Alatskivi Keskkooli baasil Peipsiveere Ühisgümnaasium ei realiseeru, kuna naabervaldadega läbirääkimistel pole kokkulepet saavutatud.

Liivi Muuseumis jätkati näitusemaja rekonstrueerimist. Avati Kodavere kihelkonna püsiekspositsioon. Kodavere ainese kogumisel ja talletamisel tehakse järjest sihikindlamat sisulist

tööd. Arendustegevus on hästi õnnestunud ka tänu edukale toetusvahendite taotlemisele. Rahastajad on olnud Kultuuriministeerium, Peipsiveere programm, Kultuurkapital, Hasartmängumaksu Nõukogu.

Alatskivi lossi avamisjärgne huvi on vaibunud ja külastuste arv vähenenud, samaskorraldati enam üritusi.

Teede korrastamisel paigaldati 3000 ruutmeetrit mustkatet Alatskivi aleviku Pääksi teele. Kohalikele kruusateedele veeti 2500 tonni kruusa teekatte parandamiseks.

Remonditi sotsiaalkorter.

Aastal 2014 valla elanike koguarv veidi kasvas, kuid sellele vaatamata sündide arv vähenes. Elanike koguarvu kasvas seoses naabervaldadest siia elama asumisega. Alatskivi logistiline asend ja kohapealsed teenused toimivad tõmbeteguritena.

Volikogu võttis vastu Alatskivi Lasteaia arengukava 2015 - 2017. Renoveeriti lasteaia katus ja soojustati laepealne.

Alatskivi Keskkooli õpilaste arv langes jätkuvalt, seda just gümnaasiumiosa õpilaste arvelt. Kogu gümnaasiumiossa on jäänud õppima 23 õpilast. 10. klassi astus ainult 5 õpilast. Jätkuvad katsed naaberomavalitsustega ühisgümnaasiumi osas kokkuleppeid saavutada ei andnud selgi aastal tulemust, kuigi näiteks Kallaste linnas puudusid koolis osad gümnaasiumiastme klassid.

Alatskivi Kunstide Koolis renoveeriti täielikult üks klassiruum.

Liivi Muuseum tähistas Juhan Liivi sünniaastapäeva. Üritused ja etendused suurendasid oluliselt külastuste arvu. Väga hea külastatavusega on ka Eduard Tubina ekspositsioon.

Nina küla sai osaliselt, küla keskele mustkattega tee.

Noortekeskuses vahetati välja mööbel. Keskus sai uue juhi. Tegevused on hoogustunud.

Aasta 2015

Alatskivi Keskkool ja Alatskivi Kunstide Kool said uued juhid.

Käivad ettevalmistustööd koolihoone küttesüsteemi renoveerimiseks ja endise masuudihoidla lammutamiseks.

Aprillis võeti vastu otsus Alatskivi Keskkooli ümberkorraldamise kohta 2018/2019. õppeaastaks. Gümnaasiumiossa ei võeta enam õpilasi vastu alates 2016. aastast. Otsus tõi kaasa vaide, kuid jäi jõusse. Suhted osaga kogukonnast on kujunenud keeruliseks.

Maikuu lõpus algas Alatskivi valla arengukava uuendamise protsess.

Alatskivi lossikompleksi jätkuvaks renoveerimiseks taotletakse rahastust.

Alatskivi vald on liitunud Geopargi rajamisega, mis toimub Jõgeva ja Tartumaa paljude kohalike omavalitsuste osalusel.

Aastatel 2015/2016 rekonstrueerib Maanteeamet Alatskivi alevikku läbiva riigimaantee koostöös Alatskivi vallaga. Rajatakse kergliiklustee aleviku piires. See omakorda annab vallale võimaluse arengu seisukohalt olulisteks tegevusteks, nt turuplatsi rajamine.

Kogu perioodi vältel on vallavalitsus taganud stabiilselt valla igapäevase toimimise. Väga hästi on korraldatud kultuurielu. Spordikalender on olnud sündmusterohke.

1.3. Ülevaade Alatskivi valla arengukava täiendamise ja muutmise protsessist

Valla kehtiv arengukava võeti vastu 2011. aastal ja selle ajaline ulatus oli määratletud aastani 2020.

Globaalsed muutused toovad kaasa muutusi Eestis ka kohaliku omavalitsuse tasandil ning tuleviku kavandamisel peab sellega arvestama. Alatskivi vallavolikogu võttis aprillis 2015 vastu otsuse algatada valla arengukava muutmise. 21. mail oli esimene arengukava töögrupi koosolek konsultantide osalusel. Arengukava muutmise ja täiendamise tegevused kavandati maist kuni oktoobrini.

11. juunil 2015 toimus Alatskivi valla arengukava seminar, kus vallavalitsuse töötajatega arutati ajavahemiku 2011– 2015 arengukava täitmise analüüsi ja uuendatava arengukava taustinformatsiooni kogumise ning kujundamise võimalusi ning kavandati intervjuud valla töötajatega.

Juunikuus toimusid kokkulepitud intervjuud valla töötajatega. 15. juunil oli teemaks majandus, ehitus, maaküsimus ja planeeringud, sotsiaalvaldkond, noorsootöö ja haridus. 16. juunil käsitleti keskkonda, arendustegevust ja rahastamist. Vallasekretäriiga vaadati üle andmeid ja materjale, mis olemas või mida veel juurde vaja. 25. juunil toimunud intervjuu teemad olid kultuur, sport ja turism.

2. ja 7. juulil toimusid intervjuu ja arutelu volikogu esimehega. 21. juunil intervjuu kooli direktoriga ja vaatlus Alatskivi Keskkoolis. 21. juulil toimus ka ringsõit paikvaatlus valla eri piirkondades ja paikades.

3. augustil toimusid vaatlused ja intervjuud Alatskivi lasteaias, Alatskivi lossis, Liivi Muuseumis ja Alatskivi Kunstide Koolis.

Arutelud, intervjuud, töökohtumised valla tippspetsialistidega ja juhtidega toimusid eesmärgiga saada võimalikult rohkem asjalikku sisendit arengusuundade määratlemisele ja huvigruppidega kaasava töö ettevalmistamiseks.

Rahvakoosolekud-arengufoorumid, fookusgrupid ja rühmaintervjuud korraldati valdkondlikul põhimõttel, sihtgrupiti ja piirkonniti.

13. augustil toimus rahvakoosolek Alatskivi lossis, 18. augustil Nina külas, 27. augustil toimus Alatskivi lossis haridusfoorum.

7. septembril toimus Alatskivi Valla Keskraamatukogu külastus ja intervjuu, 11. septembril AS Hooldusravikeskuse, MTÜ Looduskeskuse ja MTÜ Noortekeskuse külastused ja intervjuud.

Septembrikuu kõige olulisemad ettevõtmised arengukava uuendamiseks olid ettevõtjate ümarlaud (fookusgrupp) 7. septembril, vabäihenduste ümarlaud (fookusgrupp) 8. septembril, noorte ümarlaud (fookusgrupp) 11. septembril Alatskivi lossis.

Kokku oli rahvakoosolekutel ja ümarlaudadel 135 osaluskorda. Paljud inimesed osalesid mitmel üritusel, sest nad olid näiteks nii ettevõtjad äri sektorist kui ka ettevõtlikud vabäihenduste liikmed.

Teabematerjali koondamine ja läbitöötamine ning tegevusi kooskõlastavad töökoosolekud ja nõupidamised toimusid pidevalt kogu protsessi jooksul.

Toimunust ülevaadete avaldamine ja sündmustest teavitamine Alatskivi vallalehes ja Alatskivi Uudistes täitis samuti kaasavat rolli.

2. Alatskivi valla üldandmed ja käesoleva arengusituatsiooni iseloomustus

2.1. Alatskivi valla ajalooline kujunemine

Tänapäeva Alatskivi valla piiridesse jääv ala peaaegu ühtib muistse intensiivset kasutust leidnud asustuskeskusega. Üldjoontes võib siin läbi sajandite täheldada inimasustuse tugevat kontsentreerumist võrreldes ümberkaudsete laialdaste maa-aladega.

Esimesed märgid inimese olemasolust Kodavere kihelkonnas, kuhu Alatskivi kuulub, pärinevad keskmisest kiviajast 9000–5000 a. eKr. Mitmed asula- ja linnusekohad ning kalmed annavad tunnistust pidevast asustusest. Muinasajal asus Alatskivil Soopoolitse väikemaakonna keskus.

1225. aastast oli Alatskivi piirkonna valitseja Tartu piiskop. Liivi sõja järel (1558) kaotati piiskopkond ning järgnevate sajandite jooksul vahetusid Tartumaal valitsejad ja muutusid piirid. 1704. aastal hõlvas Vene vägi Tartumaa ja Uusikaupunki rahuga (1721) kinnitati Tartumaa Vene tsaaririigi koosseisu. Katariina II käsul sai Tartu 1783. aastal maakonna keskuseks.

1918. aastal hõlmas Tartumaa lisaks tänastes piirides olevale alale enamiku nüüdsest Jõgevamaast, samuti osa Valga-, Põlva- ja Virumaast.

1950. aastal moodustati Tartu rajoon, mis oli jaotatud külanõukogudeks. Aastail 1952-1953 eksisteeris ka Tartu oblast.

Omavalitsusüksusena kujunes Alatskivi vald välja 1867. aastal. Kuni 1939. aastani oli tänase Alatskivi valla territooriumil teinegi vald – Kokora, kus esimene omavalitsuse protokoll koostati samuti 1867. aastal. Alatskivi ja Kokora ühendati Eesti Vabariigi presidendi 1938. aasta 7. oktoobri otsusega, kusjuures mõned külad liideti naabervaldadega.

Pärast sõda jaotati vald väiksemateks valdadeks, mis nimetati ümber külanõukogudeks. 1954. aastaks suurenes Alatskivi külanõukogu aga liitmiste tulemusena taas peaaegu samadesse piiridesse, kui oli vald 1939. aastal. Osa endisest metsaalast kuulub praegu Vara vallale, Tedreküla on jaotatud pooleks Pala vallaga ning osa Pärsikivi külast on liidetud Kallaste linnaga.

16. mail 1991 kinnitas Eesti Vabariigi Ülemnõukogu Alatskivi valla omavalitsusliku staatuse. Uue haldusterritoriaalse reformi eel on valla piiriäärsete külade Nõva, Vea ja Tedreküla elanikud avaldanud soovi ühineda Alatskivi vallaga.

2.2. Maastik ja selle kujunemine

Alatskivi ümbrus jääb kahe erineva maastikurajooni kokkupuutealale, mille piir on looduses jälgitav, kulgedes piki Tartu – Kallaste maanteed.

Idapoolsed alad paiknevad Peipsi-äärsel madalikul, mis oli mandrijäätumise lõppedes jää sulamisvetega kaetud. Ürg-Peipsi pindala muutus maakerke tõttu väiksemaks ning omandas praeguse suuruse umbes 5000 aastat tagasi. Täna sees maastikus on näha vanad järveastangud ja rannavallide riba, mis on kõige selgemini vaadeldavad Alasoo küla ümbruses.

Lääne poole jääb Kagu-Eesti ehk Ugandi lavamaa. Need alad asuvad 40-100 m kõrgusel merepinnast. Kagu-Eesti lavamaa on lainjas moreentasandik. Seda liigestavad paljud sügavad ürgorud, millest põhjapoolsemad on Alatskivi-Pala ja Naelavere ürgorg. Alatskivi ürgoru veerudel paikneb vallseljaku (Lästeniidu mägi) ja voorjaid künniseid (Kalevipoja säng ja Linnamägi), mis iseloomustavad Alatskivi orustatud moreentasandikku.

2.3. Mullastik

Peipsi-äärse madaliku pikaajaline olemine veekogu põhjaks on kaasa toonud pinnase vaesumise ja halva veeläbilaskvuse, mille tõttu on mullad väheviljakad ja kannatavad enamasti liigniiskuse all. Kagu-Eesti lavamaa aluspõhjaks on devoni punane liivakivi, mis paljandub ürgoru nõlvadel, ilmekaim on paljand Punase allika ümbruses. Pinnakatteks on punakaspruun ning savikas moreen ja liiv, mille tõttu on mullad väheviljakad.

Mullastikult kuulub Alatskivi valla territoorium üleminekualasse Lõuna-Eesti valdkonna Tartu-Viljandi allvaldkonnast Peipsi-äärse valdkonna Varnja-Võõpsu allvaldkonda, kus on nõrgalt ja keskmiselt leetunud kamar-leetmullad punakaspruunil moreenil. Märkadest muldadest on esindatud soostunud kamarmullad ja vahelduva lagunemisastme ning sügavusega madalsoo turvasmullad. Muldade lõimimine on enamasti saviliiv (tolmjäs) või liiv (kruusakas), harvem liivisavi. Nõrgalt happelised põllud vajavad valikuliselt lupjamist.

Haritava maa suhteline viljakus on 25-50 hindepunkti, maakonna keskmine on 45 hindepunkti. Heade põllutüübiliste haritavate maade osakaal on 63,9 %, keskmised põllutüübilised haritavad maad moodustavad 21,4 % ja rohumaatüübilised haritavad maad 14,7 %.

Headest põllutüübilistest haritavatest maadest 1094 ha ehk 24,1 % moodustavad parasniisked ja nõrgalt liigniiskuse tunnustega kahkjad keskmise raskusega mullad, mis paiknevad Kokora, Tõruvere ja Kuningvere külas, kohati ka Haapsipea ja Lahepera külas, nende põldude viljakus hindedkaala järgi on 45-53 hindepunkti. Suurima osa sellest tüübist – 1707 ha ehk 37,6 % - moodustavad kuivendatud keskmise raskusega gleistunud kahkjad mullad (35-48 hindepunkti), mis asuvad Kokora, Torila, Tõruvere, Kuningvere, Naelavere, Päiksi, Lahepera ja Kõdesi külas. Keskmistest põllutüübilistest haritavatest maadest on ülekaalus kuivendamata ja kuivendatud kahkjad gleistunud või gleimullad, 403 ha ehk 8,9 %, ning kergelt leetunud ja leetjad mullad, 243 ha ehk 5,4 %. Gleimullad esinevad Alasoo, Pusi, Padakõrve, Torila külas. Nende muldade viljakus on 30-40 hindepunkti.

Rohumaatüübiliste haritavate maade osatähtsus on väike, neid esineb kohati Päiksi, Kõdesi, Pusi, Naelavere, Alasoo ja Rootsi külas, nende muldade erinevate tüüpide viljakus kõigub 15-33 hindepunkti vahel.

2.4. Vetevõrk

Oluline Alatskivi valla elu-olu ja looduslike tingimuste seisukohalt on piirnemine Peipsi järvega. Vetevõrk Kagu-Eesti lavamaal on seotud ürgorgude ja mandrijää sulamisvetega. Alatskivi valda läbib loode-kagusuunaline Pala-Alatskivi ürgorg. Ürgoru servad on järsud ning neid ääristavad jääsulavete toimel tekkinud vallseljakud.

Läänes piirneb Alatskivi vald väikeselt metsaheinamaalt algava Kargoja jõega ca 10 km ja loodes Haavakivi jõega ca 0,6 km ulatuses. 11,7 km pikkune Alatskivi jõgi algab Kuuse jõe, *resp.* oja nime all sooheinamaadega ümbritsetud soostuvast Mustjärvest ja suubub Peipsisse. Naelavere oja (pikkus 4,5 km) algab Kullisoost ja suubub Lahepera järve.

Järvede teke on valdavalt seotud sulava mandrijää tegevusega. Looduslikud järved ja paisjärved võtavad valla territooriumist enda alla 176 hektarit ehk 1,4 % valla pindalast.

Lahepera järve ehk Lahe järve (pindala 100,8 ha, keskmine sügavus 2,4 m, suurim sügavus 4,2 m) ühendab Lahe oja Peipsiga, toitub Naelavere oja vetest, allikatest ja põldudelt tulevast veest. Järve veetase on otseselt seotud Peipsi veetasemega, liigirikas taimestik on soodustanud kinnikasvamist.

Kiiresti soojenevana on järv ka Peipsi kalade koelmuks. Järve puhastamiseks (sapropeeli väljapumpamiseks) hakati järve lõunakaldale ehitama mudakuivatusplatse, kuid rahapuudusel tööd katkesid ning ümberkujundatud kaldaalad võsastuvad.

Mustjärve (pindala 22,3 ha, keskmine sügavus 5m, suurim sügavus 8 m) põhjas on paks mudakiht. Järv toitub allikatest, Kuuse oja kaudu läheb järve vesi ka Alatskivi jõkke.

Kuningvere järv (pindala 24,3 ha, keskmine sügavus 4,8 m, suurim sügavus 8 m) paikneb järsuveerulises Alatskivi ürgorus, eriti järsk on järve liivane idakallas. Toitub allikatest, oja kaudu on väljavool Alatskivi jõkke. Järves leidub vähki. Kaitse all on nii järv kui läänekaldal kasvav parkmets.

Savastvere järv (pindala ca 2 ha) oli veskijärv, mis on nüüdseks peaaegu kinni kasvanud.

Peipsi nõos asuvad Kaanjärv (1,2 ha) ja Vilajärv (1,8 ha) on tugevasti kinni kasvanud umbjärved ning kujutavad endast reliktsiidid veekogusid.

Kokora paisjärv (0,7 ha) on maastikku ilmestavaks veesilmaks Kokora mõisa pargis.

Alatskivi paisjärv (pindala 22,9 ha, sellest Lossijärv 14,8 ha ja Veskijärv 8,1 ha, keskmine sügavus 2,5 m) on rajatud Alatskivi jõe veeski jaoks juba Rootsi ajal.

Tähelepanu vääriavad puhta veega allikad – Punane allikas, mis voolab välja keskdevoni punasest liivakivist (ca 40 l/min.) ja Hundiallikad.

2.5. Sood

Sood moodustavad valla territooriumist 4,5 %. Suuremad soomassiivid on Virtsu soo (raba) - 20 ha, Valgesoo - 30 ha, Ninasoo - 100 ha ning Alasoo madaloo - 430 ha.

Sood omavad märkimisväärset osa magevee varude säilitamisel, loomade elu- ja peidupaigana ning metsamarjade kasvukohana.

2.6. Ajaloo- ja arhitektuurimälestised

Oja talu Rupsi külas - Jakob ja Juhan Liivi kodu 1866-1908.

Naelevere koolimaja – Eduard Tubina kodu 1908-1944.

Haapsipea koolimaja – 1868-74 töötas siin Jakob Kõrv, 1886-92 Elias Liiv.

Kokora mõisahooned - esmastatud aastast 1443, Kockenarwe. Kokora mõis eraldus Alatskivi mõisast 1734. aastal. Mõisas oli jahu- ja saeveski, juustu-, singi- ja viinatööstus.

Arhitektuurimälestistest on eriti silmapaistev Alatskivi loss koos teiste mõisahoonetega ning Alatskivi ja Nina kirik.

2.7. Looduskaitsealad ja kaitstavad üksikobjektid

Alatskivi ümbrus on looduslikult vaheldusrikas ja pakub huvi liigikaitseks, siin on kaitse alla võetud üle 600 ha maastikku ja ca 30 üksikobjekti.

Alatskivi maastikukaitseala (253,5 ha) loodi 1964. aastal omapärase reljeefi ja piirkonna pärandkultuurimaastiku kaitseks, ala hõlmab Alatskivi ürgoru, Alatskivi pargi koos mõisahoonetega

ning Kõdesi metsa.

Maastikukaitsealasse kuuluva Alatskivi lossipargi - Tartumaa suurim park (130 ha) – rajas 18. sajandi lõpus mõisnik von Stackelberg. Praegu on pargi keskseks vaatamisväärsuseks Arved von Nolckeni kavandite järgi ehitatud Alatskivi loss koos ümbritseva hooldatud vabastiilse pargiga. Lossi tornidest ja terrassidelt avaneb kaunis vaade järvedele, kirikule ja ümbruskonna maastikule. Parki läbib tähistatud matkarada. Puistu koosneb kohalikest liikidest, valdavalt pärnadest, vahtratest ja tammedest.

Kõdesi mets on enam kui 1,5 km pikk ja kuni 0,5 km lai põldudevaheline metsaala. Metsa pikuti läbiv sihttee rajati omal ajal paruni lustsõitude jaoks. Sihi lõpus on rändrahn, mitmete muistenditega seotud Kalevipoja viskekivi.

Alatskivi ürgoru alal asuvad mitmed üksikobjektid, millel on maastikuliselt, kultuurilooliselt või loodusobjektina oluline väärtus: Alatskivi järv, Alatskivi jõgi, Peatskivi küla, Alatskivi linnamägi, Kalevipoja säng, Lästeniidu mägi, Truuduse tamm.

Alatskivi maastikukaitsealal on ka puhke- ja õppeotstarbeline funktsioon, mis loob eeldusi turismi arendamiseks.

Alatskivi – Padakõrve laanekuklase looduskaitsealal on kaitse alla võetud laanekuklase asurkond, mis asub Alatskivi metskonnas Mäike vahtkonnas (ala hõlmab nii Tartu kui ka osa Jõgeva maakonna territooriumist). See on Eesti esimene metsakuklaste kaitseala (rajatud 1964. aastal). Kaitsealusel erinevate metsatüüpidega territooriumil (500 ha) on ligikaudu 1500 pesakuhilat. Suuremad pesad on üle 1,5 meetri kõrged ning pesaaluse läbimõõt on enam kui 2,5 meetrit. Eestis elavad metsakuklaste neljast liigist kolm (ühed neist on laanekuklased) ning kõik need on Euroopa punase raamatu ohustatud liikide nimekirjas. 1998. aastal on koostatud nn. Padakõrve looduskaitseala kirjeldus, kaitse-eeskiri ja välispiiri kirjeldus.

Sipelgate kaitseala võimaldab uurida keeruliste sotsiaalsete suhetega liiki, anda materjali sipelgate siirdamiseks uutele aladele ning pakkuda loodusharidust huvilistele ja turistidele. Kokora park ja seedermäni puistu. 6,7 ha vabakujuline pärna-vahtra puistu, kus kasvab ligi 40 puu- ja põõsaliiki. Tänapäeval on puistu hooldamatuse tõttu oma tähtsuse minetanud.

Oja talu allee ja puud - 0,5 ha paiknev vahtratest ja pärnadest koosnev haljastus Juhan Liivi kodukohas.

Nina kivi külv ehk nn Kalevipoja sild - 0,5 ha suurune rändkividest neemik Peipsi järve kaldal Nina külas, seotud Kalevipoja-aineliste muistenditega.

2.8. Alatskivi valla rahvastik

Rahvastikuregistri andmetel elas 01.01.2015. aasta seisuga Alatskivi vallas 1352 inimest, nendest mehi 667 (49,3 %) ja naisi 685 (50,7 %). Alatskivi vallas elavad kõrvuti eestlastega venelased, ukrainlased, soomlased, lätlased, sakslased, taanlased, inglased, aserid, valgevenelased ja karjalased. Suuremateks mitte-eestlastest rahvusrühmadeks on venelased ja ukrainlased. Valdav osa neist elab Rootsikülas, Nina külas ja Alatskivi alevikus.

Tabel 1. Alatskivi valla elanike arvu dünaamika aastate lõikes

Aasta*	Elanikke	Sünnid	Summad	Saldo	Saabunuid	Lahkunuid	Saldo	Muutus saldode põhjal	Muutus aastate põhjal
1995	1599	21	31	-10	60	61	-1	-11	45
1996	1644	17	29	-12	75	39	36	24	-9
1997	1635	13	27	-14	64	46	18	4	24
1998	1659	16	21	-5	61	32	29	24	-35
1999	1624	11	17	-6	52	61	-9	-15	-10
2000	1614	13	23	-10	80	61	19	9	-9
2001	1605	12	21	-9	63	63	0	-9	-16
2002	1589	13	31	-18	86	63	23	5	11
2003	1600	12	37	-25	50	83	-33	-58	-58
2004	1542	13	36	-23	45	40	5	-18	-18
2005	1524	18	22	-4	42	57	-15	-19	-20
2006	1504	19	35	-16	44	41	3	-13	-25
2007	1479	7	26	-19	35	47	-12	-31	-31
2008	1448	13	33	-20	43	61	-18	-38	-43
2009	1405	12	27	-15	71	69	2	-13	-12
2010	1393	9	26	-17	79	50	29	12	11
2011	1404	15	16	-1	36	55	-19	-20	-18
2012	1386	9	14	-5	47	49	-2	-7	-5
2013	1381	11	25	-14	46	62	-16	-30	-31
2014	1350	7	19	-12	58	44	14	2	2
2015**	1352	3	7	-4	21	14	7	3	

* Aasta elanike arv järgmise aasta 01.01. seisuga

** Aasta 2015 elanike arv seisuga 10.06.2015.

Mitmel varasemal aastal ei ole kogu rahva arvu muutus saldoga kirjeldatud. Arvatavasti ei ole osa inimeste ränne rahvastikuregistris kajastatud.

Alatskivi valla rahvastik jaotub ebahühtlaselt. Tartumaa maakonnaplaneeringu teemaplaneering „Tartumaa sotsiaalne infrastruktuur“ jaotab Alatskivi valla kolmeks piirkonnaks (kandiks). Valla tasandil oleks otstarbekam kasutada jaotust neljaks piirkonnaks: Alatskivi piirkond, Kallaste ümbruse piirkond, Kokora piirkond, Peipsiäärne piirkond.

Tabel 2. Alatskivi valla elanikud asulates ja piirkondades seisuga 01.01.2015

Alatskivi valla elanikud asulates ja piirkondades seisuga 01.01.2015

Piirkond	Asula	Mehi	Naisi	Kokku
Alatskivi piirkond	Alasoo küla	41	43	84
Alatskivi piirkond	Alatskivi alevik	180	240	420
Alatskivi piirkond	Kõdesi küla	14	10	24
Alatskivi piirkond	Lahepera küla	12	10	22
Alatskivi piirkond	Naelavere küla	27	23	50
Alatskivi piirkond	Orgemäe küla	1	5	6
Alatskivi piirkond	Padakõrve küla	1	5	6
Alatskivi piirkond	Peatskivi küla	20	23	43
Alatskivi piirkond	Päiksi küla	16	15	31
Alatskivi piirkond	Rupsi küla	7	4	11
Alatskivi piirkond	Saburi küla	12	5	17
Alatskivi piirkond	Toruküla	7	11	18
Alatskivi piirkond	Virtsu küla	6	5	11
Alatskivi piirkond kokku		344	399	743
Kallaste ümbruse piirkond	Haapsipea küla	37	31	68
Kallaste ümbruse piirkond	Passi küla	3	3	6
Kallaste ümbruse piirkond	Pusi küla	12	12	24
Kallaste ümbruse piirkond	Pärsikivi küla	2	1	3
Kallaste ümbruse piirkond	Torila küla	27	32	59
Kallaste ümbruse piirkond kokku		81	79	160
Kokora piirkond	Kokora küla	46	30	76
Kokora piirkond	Kuningvere küla	13	14	27
Kokora piirkond	Linaleo küla	5	5	10
Kokora piirkond	Ronisoo küla	14	16	30
Kokora piirkond	Savastvere küla	13	14	27
Kokora piirkond	Sudemäe küla	6	6	12
Kokora piirkond	Tõruvere küla	9	8	17
Kokora piirkond	Väljaküla	14	16	30
Kokora piirkond kokku		120	109	229
Peipsiääme piirkond	Kesklahe küla	11	7	18
Peipsiääme piirkond	Lahe küla	0	1	1
Peipsiääme piirkond	Nina küla	65	60	125
Peipsiääme piirkond	Riidma küla	4	3	7
Peipsiääme piirkond	Rootsiküla	15	11	26
Peipsiääme piirkond	Savimetsa küla	19	12	31
Peipsiääme piirkond kokku		114	94	208
	määratlemata	8	4	12
Alatskivi vald kokku		667	685	1352

2.9. Piirkondade lühiülevaade

(Tartu maakonna teemaplaneeringu Sotsiaalne infrastruktuur põhjal)

Alatskivi piirkond

Maaline keskuspiirkond (kant). Asulad: Alasoo küla, Alatskivi alevik, Kõdesi küla, Lahepera küla, , Naelavere küla, Orgemäe küla, Padakõrve küla, Peatskivi küla, Päiksi küla, Rupsi küla, Saburi küla, Toruküla, Virtsu küla.

Keskuseks on vallakeskus Alatskivi alevik, kus on praktiliselt kõik teenused olemas ja hästi kättesaadavad.

Kallaste ümbruse piirkond

Linna lähiümbruse piirkond (kant). Asulad: Haapsipea küla, Passi küla, Pusi küla, Pärsikivi küla, Torila küla.

Keskuseks on Kallaste linn, mis väiksuse tõttu ei paku teenuseid rohkem ega paremini kui Alatskivi. Teenuseid tarbitakse Alatskivi alevikus (eestikeelne elanikkond) ja Kallaste linnas.

Kokora piirkond

Maaline piirkond (kant). Asulad: Kokora küla, Kuningvere küla, Linaleo küla, Ronisoo küla, Savastvere küla, Sudemäe küla, Tõruvere küla, Väljaküla.

Tugev keskus puudub. Teenuseid tarbitakse valdavalt Alatskivi alevikus, osaliselt Kallaste linnas. Oluline on hea transpordiühendus Alatskiviga.

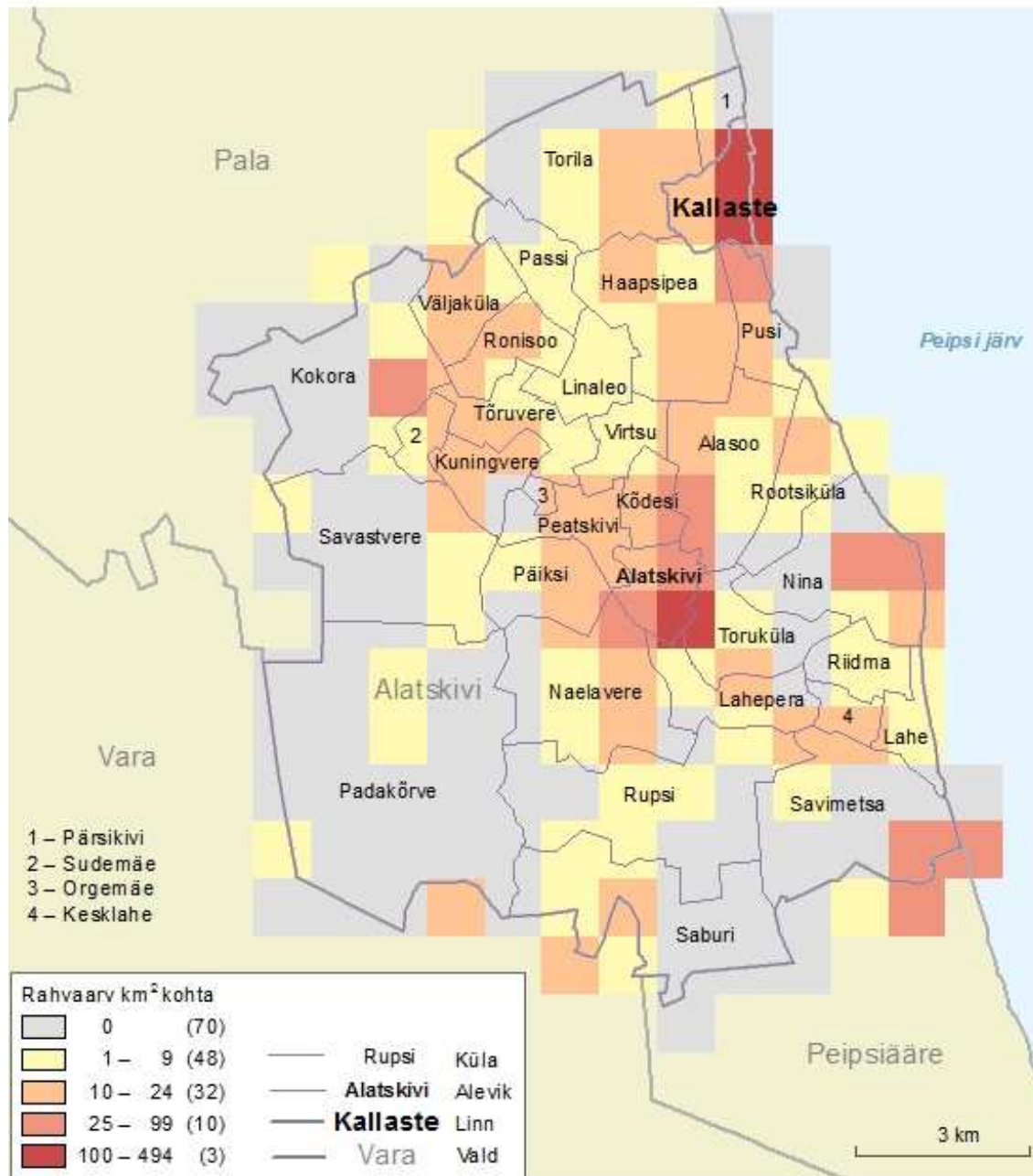
Peipsiäärne piirkond

Maaline piirkond (kant). Asulad: Kesklahe küla, Lahe küla, Nina küla, Riidma küla, Rootsiküla, Savimetsa küla.

Tugev keskus puudub. Teenuseid tarbitakse valdavalt Alatskivi alevikus, osaliselt Kallaste linnas. Oluline on hea transpordiühendus Alatskiviga.

2.10. Alatskivi valla arengusituatsiooni iseloomustus

Alatskivi valla rahvastikutiheduse ruutkaart, 31.12.2011

Allikas: Statistikaamet

Elanike arvu ja struktuuri muutumises on mitu tendentsi:

Elanike arv väheneb ja see mõjutab kohalike teenuste elujõulisust. Kui tarbijate arv väheneb, on raskem teenust korraldada otstarbekalt, tõhusalt, kasumlikult.

Toimuvad muutused rahvastiku struktuuris. Kui lahkujad on nooremad ja sissetulijad on vanemad, mõjutab ränne oluliselt rahvastiku vanuselist struktuuri, edasist loomuliku iibe potentsiaali, ettevõtlust, hariduse korraldust.

Elanike ränne ületab loomuliku iibe mitmekordselt. Vajab põhjalikumat analüüsi, kes on sisserändajad ja kes on väljarändajad. Sisserändajad toovad kaasa uusi ideid ja võimalusi. Samas võib põliselanike ja uute tulijate vahekord muutuda ja juurdetulijad hakkavad rohkem valla elu mõjutama. Selline nihe kohalike ja juurdetulijate vahekorras võib tuua kaasa erinevusi arusaamistes, kultuurilisi ebakõlasid, vastanduvaid huvisid.

Elanike arv on stabiilselt vähenenud alates 2003. aastast 1600 inimeselt 1350 inimeseni. Käesoleva aasta alguses on elanikke kahe võrra rohkem. Kas see tähendab languse peatumist? 2011. aastal püstitatud pikaajalise eesmärgi täitumist jõuda aastaks 2020 tagasi 1600 elanikuni ei ole loota, kui arvestada senist tendentsi. Eriti murettekitav on sündide arvu jätkuv vähenemine.

Arengukava lisades on toodud aastal 2004 koostatud "Must stsenaarium" ja tookordne SWOT-analüüs. Tegelik areng ei ole kaugeltki nii tume, kuid näiteks Alatskivi Keskkooli gümnaasiumiosa sulgemine on tänane reaalsus. Selle otsuse asjaolud ja mahukas põhjendus on esitatud Lisas 1.

Rahvastiku olukord ja muutused on koostoimes tänaste riigist lähtuvate poliitikatega väga tugevad kohalike arengute ja võimaluste mõjutajad. Kui vaadata Eesti tervikpilti ja jälgida lähipiirkonna arenguid, siis tuleb aru saada, et sarnane olukord on laialdane. Kuna selle põhjused on üleriiklikud ja ka globaalsed, siis on seda väga raske, kui mitte võimatu, muuta kohalikult tasandilt. Haldus-territoriaalsed muutused ei pruugi samuti inimeste rändekäitumisse ja pereplaneerimisse muutusi tuua. Samad nähtused on tuttavad kogu Euroopas.

Eeltoodut arvestades ei saa Alatskivi vald seada endale eesmärke, mis kohalikust tasandist ei sõltu.

Et aga negatiivseid rahvastikutendentse pidurdada, tuleb ikkagi aktiivselt tegeleda näiteks elukeskkonna paremaks muutmisega, uute elukohtade ja töökohtade rajamisele eelduste loomisega.

Alatskivi vald on olnud väga edukas Alatskivi lossi taastamisel. See on aidanud olulisel määral kaasa turismivaldkonna edenemisele, rikastanud kultuurielu nii kohalike elanike jaoks kui ka väljapoole. Sama saab rääkida Liivi Muuseumi kohta ja Eduard Tubina ekspositsiooni kohta. Selline olukord on võimalikuks saanud tänu paljude inimeste järjekindlale pühendumisele, oskuslikule projektide abil tegutsemisele, läbi kaalutletud laenude. Loss ja muuseumid saavad majanduslikult hakkama, annavad töökohti ja tõstavad kohaliku elu- ning ettevõtluskeskkonna väärtust.

Siit tuleb järeldada, et loodud väärtust tuleb igal juhul edasi arendada. Ühelt poolt tähendab see sisulise tegevuse pidevat värskendamist, pidevat aktiivsust kultuuri- ja üritusturunduses. Teisalt on vaja jätkuvalt tegeleda Alatskivi mõisakompleksi hoonete renoveerimise ja kasutuselevõtuga. Eriti on oluline majutusvõimaluste loomine. Kolmandaks on vaja korrastada miljööd ümbruses, luua elementaarseid mugavusi ka väljaspool lossi, tegeleda teabe väljakujundamisega internetimaterjalidest kuni teeviitade ja stendideni. Neljandaks on vajalik jätkuvalt edendada meeskonnatööd ja koostööd vallasiseselt ja osaleda koostöövõrgustikes.

2011. aastal vastuvõetud arengukavas on mitmeid väga ambitsioonikaid ideid ja kavatsusi, mida pole laenude ja toetusmeetmeteta võimalik realiseerida. Ka ei ole mitmetes nn kompetentsikeskuste ideedes ja oma valla või selle keskasula tõmbekeskusena visioneerimises arvestatud naaberomavalitsuste soove ja võimalusi.

Siinkohal on ka hea näide hooldusravikeskuse, mis on viie omavalitsuse koostöös loodud, majandab suutlikult ja laiendab tegevusi.

Käesoleva arengukava koostamise protsessis toimunud kogukondade, ettevõtjate, vabaihenduste ja noorte foorumitel toodi esile mitmeid huvitavaid ja arvestamist vajavaid tõsiasju.

Vajalik on otsida Suurt Ideed ja samas ei ole väikeste kogukondade jaoks nõ piasju, mida võiks tähelepanuta jätta. Väga eluterve oli ettevõtjate ümarlauas välja öeldud mõte, et tuleb ka kahanevaid, taanduvaid arenguid osata kavandada. Siit edasi arutledes võime valla olukorrast ka nii aru saada, et tegelikult on Suure Idee näiteks siin teostatud Alatskivi lossi, muuseumite, turismi ja kultuuriturundus. Nüüd tuleb loodut paremini teenima panna.

Sama puudutab Alatskivi kooli. Väljastpoolt lähtuvast olukorrast tingituna on olnud vajalik loobuda gümnaasiumiosast, mis n.ö. sõi põhikooli arendamiseks vajalikku ressursi. Piirkonnas on oodatavalt sündivate laste hulk heal juhul kahe põhikooli jaoks. Koole on aga praegu neli. Alatskivi on logistiliselt ja ka haridusliku ning kultuurilise konteksti mõttes (Kunstide Kool, muuseumid kui haridusasutused jm) heade eeldustega tugeva põhikooli arendamiseks. Vajadus on ka venekeelsetest peredest laste õppimisvõimalusi sihipäraselt edendada.

Võtmetähtsusega on väga sihipärane informuimi korrastamine ja asjalikult toimiva suhtluse kujundamine kogukondade ja huvirühmadega. See vajab kõigi osapoolte arusaamist olukorrast ja panustamist.

3. Alatskivi valla arengustrateegiad 2015–2020

3.1. Missioon, põhimõtted, strateegilised arengusuunad, arenguvision

Meie missioon on kogukonna tasakaalukas ja jätkusuutlik areng, kodukohta ja oma inimeste väärtustamine.

Arendustegevuse põhimõtted – Alatskivi 7 A-d

Avatus – külalislahkus, avatus uuele, rahvusvaheliskus

Atraktiivsus – väärt elupaik, ligitõmbav turismisihtkoht, elamuslikud sündmused

Algatusvõime – initsiatiivikus, uuenduslikkus, elukestev õpe

Andekus – loovus, annete avastamine ja arendamine

Abistamine – tähelepanelikkus, nõrgemate märkamine, tõhus sotsiaalne abi

Asjalikkus – realistlikkus, tasuvusega arvestamine, tulu kasvatamine, arusaadav juhtimine

Alati koos - ütehoidvad kogukonnad, traditsioonid, koostöömeel, koostegemisrõõm, heanaaberlikkus.

Strateegilised arengusuunad

Meeldiv ja turvaline elukeskkond

Hinnatud alus- ja põhiharidus, mitmekülgne huviharidus ja täienduskoolitus ning noorsootöö

Aastaringselt aktiivne ja tuntud Eesti turismisihtkoht

Arenev ja kohalikel ressurssidel põhinev edukas ettevõtetus

Silmapaistev kultuuri- ja spordielu

Heal tasemel sotsiaal- ja tervishoiuteenused

Tõhus juhtimine ja tihe koostöö ning tugev kogukonnaliikumine

Arenguvision "Alatskivi vald 5+"

Alatskivi valla elanike arv on püsiv. Elukeskkond on turvaline, tänapäevaseks energia- ja keskkonnasäästlik. Miljö ja maastikud on silmale head vaadata. Hea asukohta väärtust tõstavad korras ühendused. Siia tahetakse rajada kodu.

Alatskivi vald võimaldab lastele ja noortele heal tasemel alus-, põhi- ja huviharidust. Alatskivi Kooli lõpetajal on hea pagas haridustee jätkamiseks talle sobilikul suunal. Noored on algatusvõimelised ja noorte panus kohalikku ellu on väärtustatud. Kohapeal on eneseteostuseks loodud palju võimalusi igas eas huvilistele.

Peipsi järv, Alatskivi loss, matkarajad, kaunis loodus ja kultuuriväärtused tõmbavad ligi rohkelt huvilisi. Veeturist, kalastaja, jahimees ja looduses liikuja on oodatud aastaringselt. Alatskivi lossikompleks võimaldab korraldada ka mitmepäevaseid rahvusvahelisi konverentse.

Alatskivi vallas on mainekas ettevõtluskeskkond. Vald kui arenev organisatsioon on ettevõtjale heaks partneriks. Uued elukohad on toonud Alatskivi valda ettevõtlikke inimesi.

Kodavere pärimus, baltisaksa mõisakultuur, vanausuliste traditsioon on nii vaatamisväärtuseks kui uurimisaineks. Kultuuri-, mälu- ja teabeasutuste, vabaihenduste ja valla koostöö hoiab kultuurilise rikkuse elus ja arengus. Aktiivsus ja vaimsus, sport ja looduses liikumine on Alatskivi vallas elulaadiks. Kultuuri- ja spordielu hingeks ja mootoriks on motiveeritud juhendajad ja eestvedajad.

Alatskivi vallas tuntakse inimeste vajadusi. Hästi korraldatud sotsiaaltöö, koostöö perearstidega, Peipsiveere Hooldusravikeskus koostöös naabervaldadega aitavad inimeste tervist hoida ja pakuvad tuge, hoolt ning ravi. Pansionaat on hea kodu eakatele ja erihooldust vajavatele inimestele.

Alatskivi vallas toimib kaasav juhtimine. Valla arengus räägivad kaasa kogukonnad, vabaihendused, ettevõtjad, kes aitavad kavandatut ka ellu viia. Hästi toimib koostöö kiirabi ja päästeametiga. Hea koostegutsemine on naabritega noorsootöö ja turismi alal. Ühine ja avatud inforuum, läbimõeldud suhtlus- ja koostöövormid partnerite vahel aitavad ideedest jõuda tulemusteni.

3.2. Meeldiv ja turvaline elukeskkond

Olukord, vajadused, probleemid, ideed

Kõigile tööealistele elanikele töökohti piirkonnas ei jätku, küll aga on võimalik elada siinses kaunis keskkonnas ja käia tööl Tartus. Samas jääb Tartu liiga kaugele, et käia seal igapäevaste teenuste pärast.

Valla territooriumil on veel ruumi uute kompaktsete elamualade väljaarendamisele. Aktiivset elamuehitust vallas praegu ei toimu, küll aga leidub hoonestamata krunte ja vabu hooneid. Alevikus ja külades on suhteliselt vananenud elamufond. Alatskivi aleviku korterelamutel on vananenud lokaalküttesüsteemid.

Alatskivi valla keskses on olemas kõik sotsiaalse infrastruktuuri objektid: kool, lasteaed, huvikool, raamatukogud, päästeteenistus, perearst, hambaarst, apteek, postkontor, avalik internetipunkt, kauplused ja juuksur. Neid tuleb kindlasti säilitada. Teenuste kättesaadavus külades ei ole võrdväärne keskasulaga, vaatamata oluliselt paranenud bussiühendusele. Probleemne on bussiühendus Tartuga mitte kõigi jaoks sobivate sõidugraafikute ja marsruutide tõttu, kuigi teekond on muutunud osadel liinidel 15 minuti võrra kiiremaks.

Alatskivil on küll suhteliselt turvaline elukeskkond, kuid probleemide vältimiseks ja kiireks lahendamiseks on vajalik rakendada täiendavaid abinõusid, mis korvaksid politsei puudumise kohapeal.

Tehnilise infrastruktuuri seisukohalt on vaja eelkõige muuta tolmuwabaks olulised ühendused külade ja keskasula vahel ning ehitada Alatskivilt lähtuvaid kergeid olulistesse suundadesse.

Elukeskkonna arengule on kaasa aidanud kogukondade initsiatiiv ja toimivad külakeskused Kokora piirkonnas ja Nina külas.

Eesmärgid

Elanike arvu langustrend on pidurdatud eelkõige elukeskkonna parandamise abil.

Olemasolevad teenused on säilitatud ja uued välja arendatud kohapeal.

On juurde tekkinud väikeettevõtteid, mikroettevõtteid. Potentsiaalsete ettevõtjate ja elukoha otsijate ning elamuehitajate informeerimine ja nõustamine on kaasa aidanud huvilistel sobiva koha leidmisele valla territooriumil.

Bussiliikluse parem korraldamine on muutnud nii vallasisesed kui kaugemad ühendused paindlikumaks ja sobilikumaks.

Turvalisuse täiendavaks tagamiseks on rakendatud turvakaameraid, abipolitseinikke, naabrivalvet. Toimib koostöö noorsoopolitseiga.

Alatskivi vallas on rakendatud toimivaid energiasäästulahendusi.

Arendustegevus Alatskivi vallas on kaasaegne ja keskkonnasäästlik.

Tegevused eesmärkide saavutamiseks

- 3.2.1. Muudame koos era- ja kolmanda sektoriga valla avalikke hooneid ja elamufondi energiasäästlikumaks. Vajalikud on energiasäästu projektid. Vt Soojamajanduse arengukava.
- 3.2.2. Korterühistud korrastavad järjepidevalt paneelilamuid ja nende ümbrust. Aitame kaasa kohaliku ehituse ja remondiga tegelevate ettevõtjate leidmisele.
- 3.2.3. Parandame valla keskasula ja külade visuaalset väljanägemist, kasutades näiteks Kodavere kihelkonna mustreid ja värve ning muid läbimõeldud ja professionaalselt kavandatud lahendusi.
- 3.2.4. Tagame valla haljasalade ja mõisapargi ning puisteede uuendamise ja hooldamise.
- 3.2.5. Loomme uutele peredele huvipakkuvad võimalused oma eluaseme soetamiseks või ehitamiseks, aidates protsessile kaasa planeeringutega, nõustamise ja teavitamistegevustega, võimalusel infrastruktuuride rajamise või selles osalemisega.
- 3.2.6. Laiendame elamumaad Alatskivi aleviku, Nina küla ja Rootsiküla kompaktsel hoonestusega alas.
- 3.2.7. Jätkame Nina ja Kokora külakeskuste tegutsemise toetamist kohalike kaasamise, tegevuste mitmekesistamise ja sotsiaalse ettevõtluse suunas. Loomme eeldused Alatskivile aktiivse vabaaja ja liikumise jaoks rajatiste ja/või hoonete väljaehitamiseks ning teenidus- ja kaubanduskeskuse rajamiseks. Saavutame kokkuleppe pangaautomaadi ülespanekuks Alatskivile.
- 3.2.8. Rajame Alatskivile turuplatsi.
- 3.2.9. Korraldame kaasaegse ja toimiva jäätmehooldussüsteemi.
- 3.2.10. Koostöös RMK-ga loome tingimused Alatskivi järve puhastamiseks.
- 3.2.11. Uute arenduste juures arvestame keskkonnahoidu ja energiasäästu.
- 3.2.12. Toetame kiire lairiba-internetiühenduse ja WiFi võimaluste loomist vallas.
- 3.2.13. Koostöös Politsei- ja piirivalveametiga loome tingimused abipolitseinike kaasamiseks elanike turvalisuse tagamisel. Paigaldame turvakaameraid sobilikesse kohtadesse. Aitame kaasa naabrivalve toimimisele. Kaasame kolmanda sektori ja kogukonnad õigusrikkumiste ärahoidmisse.
- 3.2.14. Taotleme tolmuvabade teede ehitamist Alatskivilt Kokorale, Palale, ja Rootsikülla; kergteede ehitamist Alatskivi ja Kallaste, Alatskivi ja Koosa ning hiljem Alatskivi ja Kokora, Nina ja Kolkja vahel. Kruusateedel teeme igapäevast hooldust ja majade vahel tolmutõrjet. Vt Teehoiukava.
- 3.2.15. Muudame bussiühenduse Tartuga kiiremaks ja paindlikumaks koostöös bussifirmade, riigi ja naaberomavalitsustega. Käivitame vajadusel kohapeal koguaja-liinid.

3.3. Hinnatud alus- ja põhiharidus, mitmekülgne huvi- ja täiendusharidus ning noorsootöö

Olukord, vajadused, probleemid, ideed

Alatskivil asub Peipsiveere piirkonna ainus eestikeelne gümnaasiumiosaga kool. Gümnaasiumiosa säilitamiseks puudub Alatskivi vallal ressursid ja naabervaldadel huvi. Riigi poliitika on suunatud alakooritud ja finantsiliselt väheefektiivsete koolide arvu vähendamisele. Kuigi Tartu maakonna kehtiv arengukava näeb Alatskivil gümnaasiumiõppe säilimise võimalust, siis tänaseks kujunenud reaalne olukord seda ei võimalda. Lähimad gümnaasiumid asuvad Tartus, mis on küllalt kaugel (ca 45 km) ja peredele on vajalik tagada täiendavad toetusmeetmed gümnaasiumihariduse kättesaadavuse hõlbustamiseks.

Lähiaastate arenguvajaduseks on täielik põhikoolile üleminek ja põhikooli kujundamine piirkonnas eristuvaks, õppijate vajadustele ja võimetele vastavaks kvaliteetset põhiharidust kaasaegsel moel andvaks õppeasutuseks. Vajaduse tingib asjaolu, et piirkonnas (naabervaldades) on õpilaskohti tunduvalt rohkem, kui rahvastikustatistika arvestades vajalik oleks. Hariduse sisulisest väärtusest lähtuvalt – mida kvaliteetsem on põhiharidus, seda suuremad on õppija valikuvõimalused edasisel õppe- ja tööteekonnal.

Hästi korraldatud alusharidus on oluline teenus, mille kättesaadavus tõstab elukeskkonna väärtust. Alatskivi vallas jätkub lasteaiakohti piisavalt. Kõik lapsed ei tule alusharidusse erinevatel põhjustel. Vajalik on suurema osa valla laste jõudmine lasteaeda, kuna see võimaldab välja selgitada laste võimekuse ja vajadused varasemas eas, loob eeldused kooliküpsuse ühtlasemaks saavutamiseks. Hästi korraldatud alusharidus ja üleminek põhikooli esimesse astmesse on oluliseks hariduse kvaliteeti mõjutavaks teguriks.

Oluline perede käitumismudel on lapsele kooli valik lasteaia asukoha läheduses. Seega sõltub põhikooli õpilaste arv muude tegurite seas lasteaia ja kooli lähedusest ja koostööst. Vajalik on teavitustöö lastevanemate hulgas. Hea tulemi saavutamiseks oleks vajalik lapsel enne kooli vähemalt kaks aastat lasteaias käia.

Lasteaed on heas seisukorras. Vajalik on füüsilise keskkonna jätkuv arendamine ja energiasäästlikkuse suurendamine. Lasteaiatöötajad vajavad pidevat täienduskoolitust. Lasteaia tegutsemisele on kasuks ka ümbruses asuvad korrastatud liikumis- ja sportimisvõimalused, kergliiklusteed. Lasteaia arengut kajastab Alatskivi lasteaia arengukava.

Nii lasteaias kui koolis on küllalt suur vene- või kakskeelsetest peredest pärit laste osakaal (25 % ja enamgi). Selle eripära arvestamine eriti põhikoolis on oluline nii Alatskivi valla kui naabervaldade laste õppimisvõimaluse arendamisel ja annab Alatskivi koolile olulise arengusuunise.

Alatskivi Kunstide Kool on hästi toimiv huviharidust andev asutus, millel on suur väärtus

elukeskkonna arengu seisukohalt ja Alatskivi kui tõmbekeskuse olulise tegurina ka naabrite jaoks. Koolis õppijaid on ka kõigist naabervaldadest. Seoses Alatskivi kooli gümnaasiumiosa sulgemisega on prognoositav õpilaste arvu väike vähenemine ka Kunstide Koolis. 2015. õppeaastat alustab 72 õpilast. Kooli 9 õpetajat on enamikus väljastpoolt valda. Koolil on läbi mõeldud arengukava, millest nähtub jätkusuutlikkus ja võimekus laiendada oma tegevusalasid veelgi.

Alatskivi Kunstide Kool, Liivi Muuseum, Eduard Tubina ekspositsioon (mis on osa Liivi Muuseumist ja asub Alatskivi lossis), Alatskivi loss on igauks omaette asutus, kuid eriti koostöövõrgustikuna väga hea võimalus huvihariduse, huvitegevuse ja integreeritud põhihariduse arendamisel vallas. Muuseumid ja loss mõjutavad kultuurielu ja ka ettevõtlusmaastikku. Liivi Muuseumil on arengukava uuendamisel.

Alatskivi Valla Keskraamatukogu ja haruraamatukogud Nina külas ning Kokora külas on olulised teabe- ja mäluasutused ja inimestele eneseharimise võimaluse pakkujad. Keskraamatukogu asub kooliga ühe katuse all ja täidab ka kooliraamatukogu rolli. Raamatukogu ruumiline lahendus eivasta praegusel kujul normidele, on funktsionaalselt vähe võimaldav ja ka töökeskkonnana puudulik. Raamatukogu arengupotentsiaali suurendaks füüsilise keskkonna ümberkorraldamine, mida võimaldab koolihoone eriti peale ümberkujundamist põhikooliks.

Alatskivi Noortekeskus on veel üks võimalus noorte tegevuse sisukamaks muutmisel. Keskus asub Alatskivi Lasteaia hoone eraldiasuvas tiivas ja võimaldab mitmekesisid tubaseid tegevusi. Mitmekesisus ja tegevuste laiendamine ning muutmine on Noortekeskuse toimimise jaoks olulised. Noortekeskuses on hea hoiak, et noored saaksid võimalikult koos tegutseda ja suhelda. Suhtlusvõimalusi avardatakse ka teiste piirkondade noortega koos tegutsedes. Palju on kehalise aktiivsuse rakendamist. Vajadus on õues tegutsemise võimaluste järele.

Rohkem jäävad tegutsemisvõimalustest kõrvale koolieast vanemaks saanud noored, sh noored pered. On räägitud beebikooli vajadusest.

Tunduvalt keerulisem ja kulukam on korraldada tehnikaalaseid huvitegevusi. Ka 20-aastastel ja vanematel on vaja kautada vaba aega ja energiat arendaval viisil. Selle ealiste tehnika- ja motohuvi realiseerimine on üks vajalikest ettevõtmistest.

Eesmärgid

Alatskivi lasteaed on hea teenusepakkuja ja alushariduse andja, kuhu meelsasti toovad oma lapse nii Alatskivi valla kui ka naabrite pered. Lasteaial on säästlik küttesüsteem, korrastatud ruumid ja head vahendid oma tegevusteks.

Alatskivi Kool annab piirkonna lastele häid edasisi valikuid võimaldavat kvaliteetset põhiharidust.

Kool arvestab piirkonna eripära ja vajadusi ning on eristuv ja hinnatud haridusasutus. Kool teeb tihedat koostööd teiste haridus-, mälu- ja kultuuriasutustega, ettevõtete ja vabaihendustega.

Alatskivi haridus- ja kultuuriasutused teevad väga head koostööd, et lapsed ja õpilased saaksid ära kasutada kõik kohapealsed võimalused oma haridusteele tugeva aluse saamiseks.

Huviharidus ja -tegevus on vallas hästi ja mitmekülgsest korraldatud, annab võimaluse elukvaliteedi tõstmiseks ja tunduvalt avardatuma hariduse saamiseks igas eas inimestele.

Noortel on Alatskivi vallas head tingimused teadmiste ja oskuste omandamiseks, lähtudes nende vajadustest ja huvidest.

Vald toetab noorte omaalgatust, suhtleb regulaarselt noortega, arvestab oma tegevuste kavandamisel noorte vajadusi ja vaatenurki. Kõrvale ei jää ka juba koolieast väljunud noored – noored pered, tehnikahuvilised jt.

Toimib efektiivne noorte sotsiaalseid probleeme ennetav töö läbi vaba aja veetmise võimaluste arendamise.

Alatskivi Kunstide Koolis töötab lisaks senisele draamaõppeosakond, pakutakse enam vabaõppe võimalusi täiskasvanutele, on laiendatud tantsuosakonna tegevust, bändidel on kasutada stuudioruum.

Tegevused eesmärkide saavutamiseks

3.3.1. Kindlustame Alatskivil kaasaegse lasteaiateenuse.

3.3.2. Jätkame Alatskivi lasteaia füüsilise keskkonna kaasajastamist ja vajaliku inventari hankimist.

3.3.3. Leiame lasteaia hoone kütmiseks energiasäästliku lahenduse.

3.3.4. Teavitame lapsevanemaid alushariduse võimalustest ja lapse edasisele haridusteele eelduste loomise vajadustest juba lasteaias.

3.3.5. Kujundame Alatskivi Keskkooli sujuvalt ja efektiivselt kvaliteetset ja piirkonna vajadusi arvestavalt kvaliteetset põhiharidust andvaks kooliks. Kooli areng kavandatakse detailselt asutuse arengukavas.

3.3.6. Kaalume vajadusi ja vajadusel loome Alatskivile sotsiaalset tuge pakkuvad õpilaskodu kohad.

3.3.7. Loome väljaspool valda kesk- ja kutseharidust omandavatele noortele tingimusi võrdsustava toetuste meetmestiku.

3.3.8. Renoveerime kooli staadioni ja staadionimaja.

3.3.9. Juurutame rakenduslikke, aktiivsusele, ettevõtlikkusele suunatud tegevusi õppeprotsessis. Vt ka 3.4.3.

3.3.10. Võimaldame õpilastel osaleda paljudes erinevates treeningrühmades ja ringides ning selleks on nii lastel kui täiskasvanutel kasutada mitmekülgsed võimalused ja kaasaaegsed vahendid.

3.3.11. Loomeme mitmekülgsed võimalused huvitegevuseks koostöös Alatskivi kooliga, Alatskivi Kunstide Kooli ja huviklubidega.

3.3.12. Loomeme tehnikaalade huvitegevuse võimaluse Alatskivil.

3.3.13. Toetame huvitegevusega seotud laagreid õpilaste/noorte vaba aja sisustamiseks.

3.3.14. Toetame osalemist erinevates noorte arenguga seotud siseriiklikes ja rahvusvahelistes projektides.

3.3.15. Alatskivi Kunstide Koolis pakume laialdasi huvitegevusi nii lastele kui täiskasvanutele. Vastavalt kooli arengukavale avame draamaõppe osakonna, laiendame tantsuosakonna sisulisi tegevusi, kujundame ja varustame tehnikaga stuudioruumi.

3.3.16. Rakendame Looduskeskuse tegutsemise ja edasise arenduse.

3.4. Aastaringset aktiivne ja tuntud Eesti turismisihtkoht

Olukord, vajadused, probleemid, ideed

Vallas on suur potentsiaal Peipsiäärse piirkonna eripära tõttu kujuneda Eestis ja piiri taga hästi tuntud turismi sihtkohaks. Siin saab arendada mitmekesiseid turismiliike ja välja töötada erinevatele sihtgruppidele suunatud turismipakette kultuuri-, kalastus-, loodus-, aktiivse puhkuse-, konverentsiturismi alal. Alatskivi saab olla Peipsiäärse puhkuse keskseks lähtepunktiks, kuna vallas asub piirkonna atraktiivseim ja külastatavaim objekt – Alatskivi loss. Piirkond, kuhu tullaakse, on mitmekesine ja turismiarendajate koostöös saab pakkuda terviklikku turismielamust.

Alatskivi lossi arendamine on loonud eeldused kogu piirkonna turismiettevõtlike hüppeliseks arenguks. Alatskivi lossi taastamine ja järgnev tegevuste rakendamine on suurepärase edulugu.

Loss majandab end ise ja on suure arengupotentsiaaliga. Lossi mõju ulatub turismi- ja ettevõtluse, kultuuri ja hariduse valdkonda.

Senini on valla peatähelepanu olnud mõisa peahoone ehk Alatskivi lossi arendamisel turismikeskuseks. Lossi keldrisse on rajatud mõisateenijate vahakujude muuseum, keraamika- ja käsitöötoad. Lossis asub ka Eduard Tubina ekspositsioon. Lisaväärtust annavad mõisapargi iluaiad, korrastatud alleed. Parki on rajatud ka diskgolfi rada. Ümber Lossijärve kulgeb matkarada.

Eelkõige siseturismi objektina toimib hästi Liivi Muuseum, mis on kujundatud Eestis oluliseks kultuuri ja mäluasutuseks, suveteatrite paigaks.

Alatskivi sobib suurepäraselt ka mastaapsete suveürituste korraldamiseks.

Senini on vähe rakendatud Peipsi järve võimalusi aktiivseks rannapuhkuseks. Vajadus on veesõidukite, sh purjekate kasutamise seotud tegevusi toetada ja aidata arendamist planeerida.

Oluline on turismisektoris valitseva sesoonsuse vähendamine uute teenuste väljaarendamise ja ürituste korraldamise toetamisega, et püsiks aastaringne huvi piirkonna vastu. Talikalastus on osaliselt spontaanselt toimiv haru, mis sõltub aastaajast, ilmast ja mille võimalused ei ole kaugeltki ära kasutatud. Vallas leidub ravimuda ja mineraalvett (mille kasutusvõimalust tuleb uurida), mida saaks korraldatud terviseteeenuste kaudu kasutada oma elanikkond kui ka külalastajad.

Turismivaldkonna areng loob uusi võimalusi väikeettevõtjatele. Valdkonna suureks probleemiks on majutuskohtade vähesus. Eriti puudub see Alatskivi lossi võimaluste kasutamist suuremate ja kestvamate ürituste korraldamisel, nt rahvusvahelised konverentsid jmt.

Alatskivi vald ja tema asutused osalevad turismi soodustavates võrgustikes ja ühisturunduse kooslustes, nagu Sibulatee, Tartumaa Arendusselts, Peipsi Kalanduspiirkonna Arendajate Kogu. Kavas on liituda loomisjärgus Geopargiga, mis hõlmab kahe maakonna omavalitsusi ja on selgelt rahvusvahelise ulatusega.

Eesmärgid

Pidevalt värskenev koostöö naabervaldadega, organisatsioonidega, ühisturunduse võrgustikega turismivaldkonna arendamisel.

Lossi kõrvalhooned on renoveeritud või vähemalt konserveeritud. On laiendatud baltisaksa mõisakultuuri tutvustavat ekspositsiooni, loodud majutusvõimalus ja nii turistidele kui kohalikele elanikele vajalike teenuste osutamise paiku.

Alatskivi paisjärve ääres on avalik atraktiivne rand.

Matkarajad on korrastatud RMK-ga koostöös.

MTÜ Alatskivi Looduskeskus tegutseb aktiivselt; Looduskeskuse hoone ja ekspositsioon on kasutuses nii koostöökooliga kui turistide jaoks.

Looduskeskusega ühe katuse all toimib tõhusalt Infopunkt valla külalistele.

Turistidele ja oma kogukondadele on hästi kättesaadavad aktiivse tegutsemise ja looduses liikumise võimalused, avalikud rannad ning ujumiskohad, veeskamis- ja maabumiskohad veeturistidele ja kalastajatele.

Alatskivi vald on tuntud ja huvipakkuv kala- ja jahituristidele.

Alatskivi loss, Liivi Muuseum ja Eduard Tubina ekspositsioon, Alatskivi Looduskeskus on edukad turismimagnetid, laialdast huvi pakkuvate ürituste korraldajad, piirkonna kultuuri ja loodusväärtuste talletajad ja vahendajad, kohaliku ja ka laialdasema hariduselu rikastajad, tehes omavahel järjepidevat koostööd.

Tegevused eesmärkide saavutamiseks

3.4.1. Töötame välja hästitoimiva turismi sihtkoha kontseptsiooni ja rakendame selle. Teeme koostöös turismiettevõtjate ja kolmanda sektoriga piirkonnale ühisturundust, sh viidad, koduleht, infovoldikud, üritusturundustegevus "Alatskivi suvi" iga-aastaste suurüritustega jt. Kasutame aktiivselt Sibulatee märgise tuntuks oma valla turismi arendamisel ja oleme MTÜle Sibulatee heaks koostööpartneriks.

3.4.2. Rakendame tööle Alatskivi Looduskeskuse. Samas avame infopunkti, kust saadakse infot kogu piirkonna turismi- ja kultuurivõimaluste ja teenuste kohta. Võtame tööle infopunkti töötaja. Samu ruume kasutame ka kõigile Alatskivi aleviku külastajatele esmavajalike teenuste osutamiseks (nt avalik tualett, ema ja lapse tuba jmt).

3.4.3. Arendame kogu mõisakompleksi terviklikult välja, kaasates era- ja kolmanda sektori; loome piisavalt majutusvõimalusi.

3.4.4. Tutvustame ja eksponeerime Liivi Muuseumis eripärast Kodavere kultuuri.

3.4.5. Soodustame kala- ja jahiturismi arengut koostöös kala- ja jahimeeste organisatsioonidega. Selleks on esmatähtis majutusvõimaluste loomine, parkla, prügikogumine, teede korrastamine ja viitude paigaldamine.

3.4.6. Looming tingimused seiklusparkide rajamiseks Peipsi äärde ja teiste järvede piirkonda.

3.4.7. Looming eeldused Nina külas paatide randumiskoha rajamiseks ja veeturismiteenuste pakkumiseks.

3.4.8. Soodustame erinevat tüüpi majutuskohtade teket.

3.4.9. Teeme koostööd erasektoriga kohaliku ravimuda võimalikuks kasutusse võtmiseks.

3.5. Arenev ja kohalikel ressurssidel põhinev edukas ettevõtlus

Olukord, vajadused, probleemid, ideed

Arenguks ja tööpuuduse vähendamiseks on vajalikud ettevõtlikkus, täiendavad töökohad ja kvalifitseeritud tööjõud. Vallale on oluline olemasolevate ettevõtete stabiilne toimimine.

Alatskivi vald on oluliselt aidanud kujundada soodsat ettevõtlusmaastikku oma asutuste kaudu. Edukalt toimib Alatskivi loss. Rendipindadel tegutsevad toitlustaja ja mitmed käsitööettevõtted. Loss on tugev turismimagnet.

Liivi Muuseum on peale mälu-, haridus- ja kultuuriasutusena toimimise ka hea turundaja ning projektiviisiline tegutseja.

Hooldusravikeskus on sotsiaalvaldkonna seisukohalt väga oluline kogu piirkonna asutus. Keskust tuleb tunnustada ka ennast ise majandava asutusena, töökohtade pakkujana ja tal on olemas suur arengupotentsiaal.

Alatskivi keskuses on hulk toitlustajaid, kes saavad hakkama ja on hinnatud nii turistide kui kohalike elanike poolt.

Alatskivil on olemas olulisemad teenuste osutajad, mis ühelt poolt tähendab töökohti kohapeal ja teiselt poolt väärtustab see elukeskkonda. Elukeskkond, looduskeskkond, turismikeskkond ja ettevõtluskeskkond on omavahel seotud, põimuvad ja osalt kattuvad.

Looduslikud olud võimaldavad toimida ka põllumajandusettevõtjatel. On edukalt toimiv põllumajandus- ja puidufirma.

Looduslikud olud võimaldavad ka kalakasvatusega tegeleda (nt siig). See on vajalik Peipsi kalavarude taastamiseks.

Ettevõtluskeskkonda aitaks parandada paremini organiseeritud inforuum. Lisaks teabe vahendamisele ja vahetamisele on vajalik läbimõeldud ja regulaarne otsesuhtlus valla ja ettevõtjate vahel, konkreetsete teemade ühine käsitlemine. Vajalik valla initsiatiiv.

Ettevõtluskeskkonna edenemiseks on vajalik oluliselt parem koostöö, ühistuline tegevus. Algajale või tulevasele mikroettevõtjale on vajalik nõuanne.

Vallas on hooneid ja ruume, mis sobiks ettevõtluseks, kuid puudub selge ülevaade ja teave ei ole ettevõtjale piisavalt kättesaadav.

On hästi toimivaid koostöövõrgustikke, mis puudutavad ka ettevõtlust, nt Sibulatee. Liitunud on Geopargi ideega. Ühisturunduslikku tegevust on vaja märksa enam.

Läbi proovimata on ettevõtlusinkubaatori, büroohotelli, Ettevõtjate Hoovi moodi keskkondade loomine.

On tõenäoline, et ettevõtluskeskkonna arendamine saab kohalike omavalitsuste piirkondliku koostöö ülesandeks.

Eesmärgid

Vallavalitsus tegeleb järjekindlalt otseste ja kaudsete meetmete abil omapoolselt ettevõtluskeskkonna arenguga.

Soodsa ettevõtluskeskkonna kujunemisele aitab oluliselt kaasa elukeskkonna väärtuse tõstmine, turismi valdkonna areng piirkonnas ja kultuuri- ning üritusturundus.

Vallas toimivale ettevõtlusele oluline infrastruktuur on paranenud. Kasutatud on võimalusi ruumiliste lahenduste pakkumiseks ettevõtluse inkubeerimiseks, kaugtööks sobivate kohtade ja

kontoripindade loomiseks.

Vallavalitsuse asjaajamise ladusus, oskuslik projektide kavandamine ja edukad taotlused, koolituste ja edukate kogemustega tutvumise organiseerimine aitavad kaasa heade algatuste tekkimisele ja nende realiseerimisele. Selleks tehakse koostööd ja toetatakse omaalgatust.

Eelkõige väike- ja mikroettevõtete ning kohapeal töötavate inimeste arv on kasvanud.

Vald on kohalikule põllumehel, eelkõige mahetootjale oma allasutuste kaudu heaks partneriks ja tarbijaks. Eelduseks on tootjate ühistulise tegevuse kujunemine eelkõige väiketootjate seas.

Oma turuplats Alatskivil on kaugemalgi tuntud ja edukalt toimiv võimalus väiketootjatele.

Uute elukohtade loomine valda on toonud siia ettevõtlikke inimesi.

Tegevused eesmärkide saavutamiseks

3.5.1. Looime valda ettevõtlusinkubaatori ja/või büroohotelli tüüpi ruumilahendusi. Parandame kogu valla territooriumil kaugtöö võimalusi kiire internetiühenduse abil.

3.5.2. Korraldame alustavatele ettevõtjatele koolitust kohapeal. Võimalusel leiame mentori kohalike ettevõtjate hulgast. Vahendame ettevõtluseks olulist teavet.

3.5.3. Arendame töökasvatust koolis. Panustame noorte töömalevate toimimisse. Juurutame koolis karjääriõppe ja -nõustamise, ettevõtlusõppe ja soodustame õpilasfirmade teket. Teeme koostööd ettevõtjatega praktiliste kogemuste saamiseks reaalses keskkonnas. Leiame selleks eestvedajaid.

3.5.4. Toetame mahepõllundusega tegelemist ning kohaliku põllumajandustoodangu töötlemist kohapeal sellega, et oleme oma tootjatele püsivaks tellijaks-tarbijaks.

3.5.5. Käivitame kohaliku turu nii platsil kui virtuaalselt, kus kohalikud ettevõtjad pakuvad oma tooteid ja teenuseid.

3.5.6. Aitame kasutada kohalikke loodusressursse ettevõtluse heaks, jälgides keskkonnasäästlikkuse põhimõtteid (nt siia ettekasvatus Peipsi kalavarude taastamiseks).

3.6. Silmapaistev kultuuri- ja spordielu

Olukord, vajadused, probleemid, ideed

Kultuuri valdkond on Alatskivi üks tugevamatest külgedest ja omab tähtsust ka väljaspool valda. Kultuuritegevustes on toimiv koostöö nii valla töötajate, asutuste kui naabervaldadega hea edenemise aluseks.

Alatskivi vald on kultuuriliselt rikas paik. Olemas on ajalooline, kultuurilooline, arhitektuuriline ja kohapärimuslik ressurs. Kultuurielu mitmekesistamisele aitavad kaasa isetegevuskollektiivid, seltsid, kool, huvikool, muuseumid ja raamatukogud. Kultuuri tarbimine on tõusuteel ja on inimesi, kes oskavad kultuuri edasi kanda. Samas on vaja selgemat fokuseerimist erinevatele sihtgruppidele ja mitmekülgset asjatundlikkust kultuurikorralduses.

Tuntust on kogunud renoveeritud Alatskivi lossis korraldatud väljapoole suunatud üritused. Kuna Alatskivil puudub kultuurimaja, on Alatskivi lossi võimalik kasutada maksimaalselt piirkonna kultuuriürituste korraldamiseks.

Alatskivi Kunstide Kool on Alatskivi valla ja naabervaldadegi jaoks oluline õppe- ja kultuuriasutus.

Tingimused sportimisvõimalusteks on olemas, kuid tagasihoidlikud eelkõige spordirajatiste näol. Spordirajatistest on olemas keskkooli võimla, amortiseerunud staadion, rannavõrkpalli ja indiaci väljak, supluskoht ja rakendamata suusarada. Treenerite potentsiaal on kasutamata rahaliste vahendite vähesuse tõttu. Toimuvad traditsioonilised spordiüritused: Peipsi mängud, võrkpalli-, indiaci- ja korvpallivõistlused, valla suve- ja talispordipäevad, jaanijooks, kepikõnd, rulluisuvõistlused.

Koostamisel on valla terviseprofiil, mis käsitleb ka tervisesporti ja aktiivset eluviisi, liikumist.

Eesmärgid

Valla kultuurielu edendamiseks kasutatakse maksimaalselt ära Alatskivi lossi tuntus ja võimalused. Kohalik elanikkond saab osa ka väljastpoolt piirkonda tulevatele kultuuritarbijatele suunatud suursündmustest.

Kohaliku pärandkultuuri tundmaõppimine ja teistele tutvustamine tugevdab paikkondlikku identiteeti.

Liivi Muuseum on Eesti üks tunnustatud kirjanduskeskustest, Kodavere kultuuri säilitaja ja vahendaja, looduse ja kultuuripärandi siduja. Liivi Muuseumi juures ja Alatskivi lossis paiknev Eduard Tubina ekspositsioon on kõrgkultuuri tutvustaja üle Eesti ja rahvusvaheliselt. Muuseumid

on ka olulised hariduselu mitmekesistajad piirkonnas ja üle Eesti.

Spordirajatisi on kaasajastatud ja juurde loodud, sportimisvõimalused Alatskivi vallas on mitmekesised ja kättesaadavad.

Tegevused eesmärkide saavutamiseks

3.6.1. Pöörame jätkuvalt tähelepanu kohaliku kultuuripärandi säilitamisele.

3.6.2. Aktiviseerime koostöös kogukondadega seltsiliikumist.

3.6.3. Toetame jätkuvalt muuseume, kultuuriobjekte ja raamatukogusid. Laiendame ka nende funktsiooni vaimu-, loome- ja kultuurikeskustena.

3.6.4. Jätkame traditsiooniliste üritustega: lossipäevad, vabariigi aastapäev, jaanipäev, jõulud, vendade Liividega ja E. Tubinaga seotud üritused ning spordipäevad.

3.6.5. Toetame jätkuvalt Liivi Muuseumi tegevuse avardamist nii piirkonnas kui üle-eestiliselt. Muuseumi areng on käsitletud täpsemalt asutuse enda arengukavas.

3.6.6. Jätkame osalemist Peipsiveert kajastavate kultuurisaadete tegemisel üleriigilises meedias sarnaselt piirkonda tutvustava ETV saatega "Mina elan siin" ja raadiouudistega.

3.6.7. Tugevdame kohavaimu vallapäevadega, kohalike inimeste tunnustamise, oma sümbolite, märkide ja tunnuslausete kasutamisega.

3.6.8. Laiendame huvihariduslikku tegevust olemasoleva Alatskivi Kunstide Kooli baasil. Ühe võimalusena rakendame rahvaulikooli stiilis huvihariduse täiskasvanutele. Vt ka 3.2.15. Kooli arengut käsitleb täpsemalt kooli enda arengukava.

3.6.9. Edendame kultuurielu koostöös valla loomemajanduskeskuste, mälu-, kultuuri- ja haridusasutustega.

3.6.10. Leiame Alatskivi seltsiliikumisele tegutsemisvõimalused.

3.6.11. Hoiame korras ja arendame olemasolevaid spordirajatisi ja jätkame erinevate spordiürituste

korraldamise traditsiooni.

3.6.12. Täismõõtmelises staadioni/spordiväljaku ja mitmefunktsioonilise passiivmaja põhimõttel spordi- ja vabaajakeskuse kava kogu Peipsiveere piirkonnale on valmis rakendamiseks pärast seda, kui on saadud selgus haldusterritoriaalsest reformist.

3.6.13. Kaalume võimalust Alatskivi lossikompleksis välja ehitada väikesemõõtmeline ujula.

3.6.14. Suurendame sportimisvõimalusi väliskeskkonnas püsivate terviseradade, valgustatud suusaradade, kergteede, seiklus- ja tehnoradade, jalgratta- ja matkateede näol. Leiame radadele sobilikud asukohad. Teeme seda koostöös ettevõtjate, vabaihenduste ja naabritega.

3.6.15. Leiame sportmängude treenerite töö motiveerivaks tasustamiseks eelarvelised vahendid.

3.7. Heal tasemel sotsiaal- ja tervishoiuteenused

Olukord, vajadused, probleemid, ideed

Alatskivi valla sotsiaalhoolekanne toimib hästi. Samas tuleb sotsiaalhoolekande teenuste kättesaadavust ja mahtu suurendada, sest elanikkond vananeb.

Renoveeritud Peipsiveere Hooldusravikeskus on vajalik asutus, mille abil saab piirkonnas välja kujundada kogu tervishoiu ja sotsiaaltöö keskuse, mida etapiviisiliselt edasi arendada. Selleks on olemas vajalik maa-ala, kuhu saab ehitada nii juurdeehitisi, kõrvalhooneid kui ka rajatisi õuealale. Suutlikkus ja tahe on selleks ka olemas. Hooldusravikeskus majandab ennast edukalt ära.

Toimetulekuraskustega perede ja erivajadustega inimeste märkamine ning sotsiaalne abistamine on Alatskivi valla pidev hool ja kohustus ja toimib hästi.

Rohkem tegelemist vajavad töötud, et nad suudaksid tööturule tagasi tulla. Omakorda sõltub see ettevõtluse vajadustest ja võimalustest. Viimasel ajal on töötute arv väike.

Koostamisel on valla terviseprofiil.

Eesmärgid

Vallas on jätkuvalt toimiv sotsiaalhoolekande ja toetuste süsteem, mida vastavalt sihtgruppide vajadustele kujundatakse sobilikumaks.

Peipsiveere Hooldusravikeskuse juurde on välja ehitatud ruumid perearstidele. On rajatud pansionaadi tüüpi majutusvõimalus ja täiendavad hoolitsusvõimalused.

Valla haridusasutustega ning asjakohaste kompetentsikeskustega koostöös suudetakse pakkude haridust ja tugiteenuseid erivajadustega lastele ja nende peredele. Piirkonnas on rakendatud tööle lastekaitsetöötaja.

Tegevused eesmärkide saavutamiseks

3.7.1. Arendame edasi integreeritud hooldus- ja tervishoiukeskuse ühtset kompleksi ja rajame siia ruumid perearstidele ning pansionaadi.

3.7.2. Tegeleme jätkuvalt ja aktiivselt sotsiaalsetesse riskirühmadesse kuuluvate inimestega.

3.7.3. Tõhustame lastekaitsega seotud meetmete rakendamist, sealhulgas loome kohapeal võimalused puuetega laste õpetamiseks.

3.7.4. Võtame koostöös naaberomavalitsustega tööle lastekaitsetöötaja ja koostame lastekaitse võrgustikutöö alused.

3.8. Tõhus juhtimine ja tihe koostöö ning tugev kogukonnaliikumine

Olukord, vajadused, probleemid, ideed

Koostöö vallas ja naaberomavalitsustega on võtmeküsimus piirkonna edasisel arengul ja kulude kokkuhoiul. Valla eelarve on väike ja ühiselt saavutatakse rohkem. Tuleb leppida kokku ühine

tegevuskava ja prioriteetidid, kasutada ühiseid keskusi, teha ühiselt hankeid, palgata ühiseid spetsialiste.

Arengukava uuendamise ajal on intensiivistunud haldusreformiga tegelemine riigi tasandil. Väljatöötamisel on kriteeriumid, mille teadaolev tähtaeg on 1. november 2015. Seni on kõige soositum lähenemisalus Kodavere kihelkondlik identiteet. Territoriaalse sidususe üks tunnus on ka asumine Peipsiäärses piirkonnas. Enne selge riigipoolse aluseta on küllalt keeruline ka naabritega läbi rääkida.

Tõhusa juhtimise üheks oluliseks osaks on hästi korrastatud inforuum. Alatskivi vallas on regulaarselt ilmuv Alatskivi vallaleht. Alatskivi kogukondade jaoks on oluline ja hästi toimiv, operatiivset teavet kajastav Alatskivi Uudised *facebook*'is, mille link ka valla koduleheküljel.

Koduleheküljed on ka valla asutustel, osad uuendamisel.

Üldised infokandjad siiski ei kajasta spetsiifilisemat infot, mis vajalik nt ettevõtjale, mõnele konkreetsemale huvirühmale. Tuleb vajalikku infot koondada, süstematiseerida ja vahendada. Näiteks (tulevased) ettevõtjad on huvitatud vabadest ruumidest, partneritest, töajõust, tellimustest jne. Potentsiaalsed uued elanikud saavad valda tulla siis, kui nad on informeeritud olemasolevatest kruntidest jne.

Vallal puudub infopunkt, mis on suur puudus, arvestades turismi osakaalu selles piirkonnas. Inforuumi hulka tuleb lugeda ka valla avalikud teadetetahvlid, viidad, kaardid, voldikud jne. Kogu inforuum vajab pidevat uuendamist ja täiendamist, levitamist.

Suurem vajadus on otsesuhtluse järele eri kogukondadega, vabaihendustega, ettevõtjatega. Inforuumi parema organiseerimisega, suhtekorralduse ja koostöö edendamisega on võimalik valla arengute parem suunamine ja realiseerimine. Nii ettevõtjad, vabaihendused kui noorte kogukond on sarnasel arusaamisel vallaga regulaarse ja konkreetsetel fookustel kokkusaamiste vajaduses. Oodatakse vallapoolset initsiatiivi, sisulisust, järjekindlust. Kogukonnad vajavad rohkem ära kuulamist ja samas kogukondade/huvirühmade kaasamine on küllalt keeruline ja järjepidevust nõudev töö juhtide jaoks.

Alatskivi vallas on kogukondlik tegevus hoogustumas, see vajab rohkem arvestamist ja toetust.

Vallas on kohati ilmnenud olukordi, kus põlised ja uued elanikud hoiavad omaette. Reaalselt on eri huvide ja vajadustega kogukondi rohkemgi. Eri huvid ei tähenda ilmtingimata vastandumist. Küll aga on vajalik üksteisest rohkem teada ja suhelda.

Vallavalitsuse ja asutuste töötajad on eriti kultuuri, turismi, sotsiaaltoetuste valdkondades saavutanud häid tulemusi. Paljus tugineb see saavutus entusiasmile, heale koostööle nii vallasiseselt kui väljaspool. Valdkonnad ei ole kõik töötajatega piisavalt kaetud ja ka motiveerimine vajab rohkem läbimõtlemit. Motiveerimine ei puuduta üksnes tasustamist, vaid tunnustamist, täiendkoolitust, meeskonnatöö paremat organiseerimist jne. Paljudesse valdkondadesse, nagu nt noortega tegelemine, huvitegevus, omaalgatus jpm, on vaja eestvedajaid, kelle töö ei pruugi olla

pidev või pidevalt ühetaolise koormusega. Eestvedajate leidmine ja nende motiveerimine on küllalt keeruline, kuid oluline aktiivse ja sisuka elukvaliteedi tagamisel Alatskivi vallas. Paljud huvigrupid vajavad n.ö. usaldusisikuid, kes oleks suhtluse vahendajateks, nt noored eri vanuserühmadest.

Üheks arengupotentsiaaliks on vabaihendused, kellele oleks võimalik avalikkuse huvides ülesandeid delegeerida omavalitsuse poolt. Selline vajadus ühelt poolt ja potentsiaal teiselt poolt vajab väljaselgitamist.

Eesmärgid

Ärksad toimivad kogukonnad ja ergas seltsiliikumine, paindlik valla juhtimine ning tihe ja sujuv koostöö eri sektorite ja valdade vahel tagab piirkonna parema ja mitmekülgsema arengu.

Alatskivi vallas on tugevad kogukonnad, mis pole killustatud ja suudavad tegutseda ühiselt. Vald toetab kogukondade omaalgatust ja delegeerib vabaihendustele piisava võimekuse olemasolul ülesandeid, mille täitmine on avalikes huvides.

Vallas toimib selgelt kavandatud ja pidevalt hoolitsetud inforuum, mis seotult suhtekorralduse ja koostöö organiseerimisega võimaldab oluliselt tõhusamalt valda juhtida, arenguid kavandada ja ellu viia ning tõstab valla kui territoriaalse ja organisatsioonilise terviku mainet.

Õnnestunud haldusreform on kõigi osapoolte olukorda parandanud.

Vallas on kõik olulised valdkonnad kaetud töötajatega ja ei ole "valgeid laiike".

Tegevused eesmärkide saavutamiseks

3.8.1. Tõhusaks juhtimiseks viime läbi meeskondade koolitusi. Käime õppimas teiste omavalitsuste, ettevõtete ja vabaihenduste kogemustest kohaliku elu korraldamisel.

3.8.2. Vallavalitsuse töötajate struktuur ja vallavalitsuse pädevuses olevad valdkonnad vaatame süsteemselt ja struktuurselt üle, analüüsime kompensatsiooni- ja motivatsioonivajadusi ja võimalusi. Uurime koolitusvajadusi ja kavandame meeskonna ühise koolitusprogrammi.

3.8.3. Kaasame juhtimisstrateegiate väljakujundamisse ettevõtjaid, vabaihenduste ja huvirühmade kui partnerite esindajaid, et kursis olla nende ootustega ja ühistes huvides ära kasutada nende teadmisi.

3.8.4. Koondame vabaihenduste ja ettevõtjate kohta käivat infot ja haldame seda järjepidevalt valla infokandjatel. Kogukondade, vabaihenduste, ettevõtjate kui partneritega suhtlemine on vallavalitsuse töötajatele jagatud püsiv ülesanne.

3.8.5. Teeme koostööd ümbritsevate omavalitsustega.

3.8.6. Piisava selguse saamise järel haldusreformi tingimuste ja asjaolude kohta asume intensiivselt läbi rääkima naaberomavalitustega ja konsulteerime selles küsimuses valla huvirühmade, kogukondade, vabaihenduste ja ettevõtjatega.

3.8.7. Soodustame valla kogukondade vahelist koostööd ühiste ürituste korraldamisega.

3.8.8. Toetame külaseltside tegevust.

4. Arengukava rakendamine, täitmise jälgimine, hindamine ja ajakohastamine

Alatskivi valla arengukava uuendamine ja muutmine toimub järgides KOKS paragr 37 ja Alatskivi valla põhimääruse ptk 6 sätteid.

Alatskivi valla arengukava või tema muudatuste vastuvõtmise järel koostatakse või uuendatakse tegevuskava järgnevas neljaks eelarveaastaks. Vajadusel korrigeeritakse eelarvestrateegiat ja teisi valla arengut käsitlevaid dokumente.

Iga eelarveaasta lõppemise järel tehakse arengukava möödunud jooksva aasta ülesannete täitmise analüüs ja hindamine. Vastavalt analüüsi ja hindamise tulemustele ajakohastatakse kehtivat arengukava.

Analüüsi võimaldamiseks tuleb arengukava täitmist jälgida ja selleks on oluline määratleda lähteandmed ning tegevuskava peab sisaldama ka jälgimist võimaldavaid indikaatoreid ja hindamiskriteeriume.

Koos täitmise analüüsiga vaadatakse igal aastal üle ka valla olukorda kirjeldav andmestik ja uuendatakse seda vastavalt muutustele.

Mõistete selgitusi

Arendustegevus	<p>Uuringute ja kogemuste kaudu saadud teadmiste rakendamine uute tegevuste, töökorralduse, protsesside, süsteemide ja teenuste kavandamiseks ja juurutamiseks või nende oluliseks täiustamiseks.</p> <p>Arendustegevusega on tihedalt seotud uuenduste ja muudatuste kavandamine ja rakendamine praktikas.</p>
Kasv ja areng	<p>Kasvu iseloomustab arvuline muutus: rohkem elanikke, rohkem lapsi, suurem sissetulek, rohkem toodangut.</p> <p>Kasv tähendab „rohkem seda sama“.</p> <p>Arengut iseloomustab muutus struktuuris, suhetes. Muutus struktuuris, suhetes, korralduses ei toimu iseenesest, vaid see nõuab sihipärast pingutust ja üleminekut (tuleb teha nn. hüpe). Areng tähendab „asju tehakse nüüd teistmoodi“.</p>
Arengutegur	<p>Oluline mõjur või tegur, mis mõjutab arenguks vajalike muudatuste teostamist ja saavutamist.</p>
Arengueelistus	<p>Laiem ja terviklikum valdkond, mis on määratletud olulisena valla üldisemate sihtide saavutamiseks.</p>
Arengueesmärk	<p>Eesmärk kirjeldab, mida tahetakse saavutada. Arengueesmärk kirjeldab soovitud olukorda, seisundit, muutust struktuuris või suhetes.</p>
Moto, lipukiri	<p>Juhtlause, juhtmõte – arengukava teksti mõttele või kogukonna suhtumisele viitav mõttetera, tsitaat vms.</p>
Missioon	<p>Kirjeldus, põhjendus, miks organisatsioon olemas on, milleks on ta vajalik, mis on tema peamine ülesanne.</p>
Visioon	<p>Tulevikuseisund, mida tahetakse vallas teatud ajaks saavutada.</p>
Strateegia	<p>Kaugema eesmärgi saavutamiseks koostatud tegevuskava või abinõude süsteem.</p>
Rakenduskava (tegevuskava)	<p>Rakenduskava on valik omavahel süsteemselt seotud konkreetsetest ülesannetest, mida on vaja täita eesmärkide saavutamiseks.</p>
Valdkondlik arengukava	<p>Kitsamat valdkonda käsitlev arengudokument, mis sisaldab olukorra kirjeldust ja analüüsi, eesmärke, tegevusi eesmärkide saavutamiseks.</p>
Teemaplaneering	<p>Varem kehtestatud üldplaneeringu täiendamiseks või täpsustamiseks koostatav planeering. (Sama ka maakonnaplaneeringu puhul.)</p>
Keskkond	<p>Tegurite kogum ja tingimused, milles inimene või organisatsioon asub ja mis teda mõjutab. Sellises käsitluses on keskkond mõistena laiem kui vaid looduskeskkond. Võime eristada looduskeskkonda, majanduskeskkonda, sotsiaalset keskkonda, aga ka (inimese) elamiskeskkonda, ettevõtluskeskkonda jms.</p>
Piirkond	<p>Maa-ala, mida iseloomustavad teatud looduslikud, majanduslikud, kultuurilised vm. tunnused. Siin arengukavas käsitletakse piirkonnana eelkõige omavahel tihedamalt seotud asulate kogumit.</p>

Kant	Geograafiline ruumiüksus, mis koosneb asustusüksusest või nende rühmast. Kant on asustussüsteemi esmane funktsionaalselt terviklik või ühtne osa, mille moodustab asustusüksus või nende grupp.
Inforuum	Virtuaalne ruum, mille moodustavad ja kujundavad piirkonna inimeste ja organisatsioonide jagatav ja kasutatav informatsioon ning inimeste ja organisatsioonide vaheline suhtlemine.
Haridusruum	Valla haridusruumi moodustavad hariduse korraldamisega seotud inimesed, asutused, organisatsioonid, tegevused ja nende vahelised seosed, mida vald suunab ja mõjutab.
Ressurss	Varud, tagavarad, vahendid, mis on aluseks uute väärtuste loomisel, püstitatud ülesannete lahendamisel ja tulemuste saavutamisel. Ressursid võivad olla looduslikud, tehislikud, majanduslikud, rahalised, inimestega või organisatsiooniga seotud jms.
Inimkapital	Inimvara oluliseks osaks on inimesed, nende teadmised, oskused, kogemused, kvalifikatsioon.
Sotsiaalne kapital	Inimsuhetel põhinev vara, hõlmab endas usaldust, ühiseid norme ja võrgustikke, mis tõstavad ühiskonna või kogukonna liikmete võimet tegutseda koos oma ühiselu korraldamisel ja ühiste eesmärkide saavutamisel.
Sektor	<p>Arengukavas tähistab sektor sarnasel alusel loodud ja tegutsevate isikute ja organisatsioonide kogumit.</p> <p>Eristatud on:</p> <p>avalik sektor (lähtub avaliku õiguse põhimõtetest), erasektor (lähtub eraõiguse põhimõtetest), vabatahtlik sektor, (kasutatakse ka nimetusi kolmas sektor, valitsusväline sektor, mittetulundussektor), lähtub eraõiguse põhimõtetest.</p> <p>Juhul kui erasektori või vabatahtliku sektori organisatsioon pakub teenust avalikes huvides või kasutab avaliku sektori vahendeid, on tal kohustus järgida ka teatud avaliku õiguse põhimõtteid.</p>
Vabaiühendus; mittetulundusühing	Mittetulundusühing on isikute vabatahtlik ühendus, mille eesmärgiks või põhitegevuseks ei või olla majandustegevuse kaudu tulu saamine.
Sihtasutus	Sihtasutus on eraõiguslik juriidiline isik, millel ei ole liikmeid ning mis on loodud vara valitsemiseks ja kasutamiseks põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks.

Kasutatud allikaid

Tartumaa arengustrateegia;

http://tartu.maavalitsus.ee/documents/181903/495143/tartumaa_arengustrateegia_aastani_2020.pdf/54973ec3-77bb-49f1-ad85-056d7d4319e0

Tartu maakonna teemaplaneering "Sotsiaalne infrastruktuur"; <http://tartu.maavalitsus.ee/sotsiaalne-infrastruktuur>

Alatskivi kodulehekülj: <http://www.alatskivi.ee/et/uldinfo>

Alatskivi valla põhimäärus; <https://www.riigiteataja.ee/akt/413062012024>
Alatskivi valla hallatavate asutuste põhimäärused; <http://www.alatskivi.ee/pohimaarused>
Alatskivi valla arengukava 2020; <https://www.riigiteataja.ee/akt/414102014032>
Alatskivi valla eelarvestrateegia; majandusaastate aruanded; <http://www.alatskivi.ee/eelarve-ja-majandusaasta-aruanded>
Alatskivi valla üldplaneering; <http://www.alatskivi.ee/uldplaneering>

Eesti elukestva õppe strateegia 2020
Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala arengukava „TARK ja TEGUS RAHVAS” 2015 – 2018 veebruar 2014 Tartu
Eesti põhikooli- ja gümnaasiumivõrgu analüüs 2020. Eesti Poliitikauuringute Keskus Praxis
Noortevaldkonna arengukava 2014-2020
Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus
Koolieelse lasteasutuse seadus
Põhikooli riiklik õppekava
Gümnaasiumi riiklik õppekava
Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava

Anne Elken. Alatskivi. 2006
Edgar Kant. Eesti rahvastik ja asustus. Ilmamaa 2007
Edgar Kant. Linnad ja maastikud. Tartu 1999. Ilmamaa
Mikko Lagerspetz. Mis on sotsiaalne kapital? (<http://www.bioneer.ee/eluviis/kogukond/aid-5761/Mis-on-sotsiaalne-kapital->)
Peipsi piiril, Alatskivil. (Teine, täiendatud trükk). Koostanud Anne ja Karl Elken. Tartu 2000
Peipsimaa asulad, Leonid Mihhailov. 2008
Peipsi-Pihkva järve asulad, Leonid Mihhailov. 2013
Tartumaa pärandkultuurist. Tartu 2011
Tartumaa 10 kiirt. Tartu 2001
Tartu rajoon. Siin- ja sealpool maanteed. Tallinn 1985

<http://www.ehis.ee/>
<http://kaart.delfi.ee/>
<http://www.haridussilm.ee>
http://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGis?app_id=UU82&user_id=at&bbox=666981.067540323,6491989,694482.932459677,6509914&setlegend=SHYBR_ALUS01=0,SHYBR_ALUS08_82=1&LANG=1

Lisad

Lisa 1. SELETUSKIRI

Juhan Liivi nim. Alatskivi Keskkooli ümberkorraldamine

1. Õpilaste arv

Alatskivi Keskkool on tegutsenud keskkoolina alates 1950. aastast. Demograafilised muutused on toonud kaasa õpilaste arvu olulise vähenemise nii põhikoolis kui ka gümnaasiumiastmes. Kõige suurem kahanemine on toimunud gümnaasiumiastmes - võrreldes kümne aasta taguse ajaga on gümnaasiumiõpilaste arv vähenenud ca 50% (vt tabel 1). Võrreldes eelmise õppeaastaga on gümnaasiumiastme õpilaste arv kahanenud 39%.

õppeaasta	1. kooliaste	2. kooliaste	3. kooliaste	gümnaasium	kokku
05/06	65	80	98	49	292
06/07	63	72	92	56	283
07/08	67	63	81	47	258
08/09	66	54	69	54	243
09/10	57	57	61	60	235
10/11	53	65	54	59	231
11/12	55	68	50	61	234
12/13	59	56	58	52	225
13/14	60	50	61	38	209
14/15	53	53	63	23	192

Tabel 1: Õpilaste arvu muutus kooliastmeti. Allikas: EHIS

Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) andmete baasil on võimalik sündimuse statistikale tuginedes välja arvutada võimalik gümnaasiumiealiste noorte arv Alatskivi vallas ja Alatskivi piirkonnas koos ümbritsevate omavalitsustega (Alatskivi, Pala, Kallaste, Peipsiääre, Vara). Alatskivi valla noorte ja gümnaasiumis õppivate noorte suhe on aastate keskmisena ca 80%. Piirkonna vastav näitaja on 60% (vt tabel 2). Tabelis on toodud võimalik gümnaasiumiealiste noorte arv (3 aasta jooksul). Nagu eelpool öeldud, neist umbes 60 % siirdub õppima erinevatesse gümnaasiumitesse.

Aasta	Alatskivi vald	Alatskivi piirkond
2013	61	233
2014	55	208
2015	58	196
2016	57	200
2017	51	213
2018	41	215
2019	37	210
2020	35	206
2021	38	203
2022	46	203
2023	46	190
2024	41	163
2025	33	154
2026	33	148
2027	36	159

Tabel 2: Sünnistatistika põhjal arvutatud võimalik gümnaasiumiealiste noorte arv. Allikas: EHIS

Tabelist on näha, et laste arv piirkonnas on oluliselt vähenenud ning väheneb järgnevatel aastatel märgatavalt. Sellest võib järeldada, et kui praegu õpib gümnaasiumis realselt 23 õpilast, siis see arv väheneb veelgi. Poliitikauuringute keskuse Praxis poolt läbiviidud põhikooli ja gümnaasiumivõrgu analüüsis aastaks 2020

(http://mottehommik.praxis.ee/wpcontent/uploads/2014/06/koolivorgu_proгноос2020.pdf)

kokkuvõttes on sõnastatud, et kui võtta aluseks praegune sündimus ja rändeprognoos ning kokkuleppelised Haridus- ja Teadusministeeriumi koolivõrgu kriteeriumid, siis peaks Eesti põhikoolide arv 2020. aastal olema 352, mis on 132 kooli võrra vähem kui praegu. Lähtuvalt analüüsist nähakse Alatskivi vallas tugeva põhikooli jätkamist (prognoosist 2020 lähtudes 153 põhikooli õpilast) kuid gümnaasiumihariduse andjana Alatskivi valda prognoosis õpilaste vähesusest tingituna näidatud ei ole.

Fakti, et Alatskivi gümnaasium ei ole piirkonna lastele ligitõmbav, illustreerib tabel nr 3, milleson näha, et kahest peamisest gümnaasiumisse sisendist andvast omavalitsust (Pala ja Vara vald) käib Alatskivi Keskkoolis Pala 12 gümnaasistist 4 (33%) ja Vara valla 16 gümnaasistist samuti 4 (25%).

Elukoht KOV kokku	1. kooliaste	2. kooliaste	3. kooliaste	gümnaasium	Kogusumma
Alatskivi vald	31	33	43	12	119
Kallaste linn		2	3	1	6
Pala vald	2	2	3	4	11
Peipsiääre vald	1	2		1	4
Põlva vald			1		1
Tallinna linn	1				1
Tartu linn	1				1
Tähtvere vald				1	1
Vara vald	17	14	13	4	48
Kogusumma	53	53	63	23	192

Tabel 3: Alatskivi Keskkoolis õppivad õpilased elukohajärgse omavalitsuse lõikes 2014/2015. Allikas: EHIS

Alatskivi vallas põhikooli lõpetanud õpilaste haridusvalikutest annab ülevaate tabel nr 4.

Põhikooli lõpetamise aasta	üldharidus	kutseharidus	ei jätkka	Kokku
2005	12	9	1	22
2006	19	10	4	33
2007	13	14	2	29
2008	14	6		20
2009	20	3		23
2010	18	5		23
2011	15	2		17
2012	14	5		19
2013	10	6		16
2014	8	4	1	13

Tabel 4: Alatskivi vallas põhikooli lõpetanute valikud. Allikas: EHIS

2. Õppe sisu ja kvaliteet

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (PGS) paragrahvi 7 lg 2 kohaselt tagab vald või linn koolikohustuslikule isikule, kelle elukoht asub selle valla või linna haldusterritooriumil, võimaluse omandada põhiharidus. PGS paragrahvi 7 lg 1 kohaselt tagab kooli pidaja põhikooli riikliku õppekava täitmiseks vajalike kvalifitseeritud õpetajate olemasolu, turvalisuse, tervisekaitse ja õppekava nõuetele vastava õppekeskkonna olemasolu ning võimalused õpilase arengu toetamiseks.

Riikliku hariduspoliitika üheks olulisemaks eesmärgiks on selge vastutuse jaotus hariduse korraldamisel. Kui keskvalitsuse vastutus on kutseharidust andvate ja gümnaasiumiastmega koolide pidamine siis kohaliku omavalitsuse põhivastutuseks on alusharidust andvate asutuste ja põhiharidust andvate koolide pidamine.

PGS § 7¹ kohaselt tagab gümnaasiumi pidaja gümnaasiumi riikliku õppekava täitmiseks vajalike kvalifitseeritud õpetajate olemasolu, turvalisuse, tervisekaitse ja õppekava nõuetele vastava õppekeskkonna olemasolu, võimalused õpilase arengu toetamiseks ning kooli võimekuse pakkuda lisaks kohustuslikele õppeainetele ka valikõppeaineid gümnaasiumi riiklikus õppekavas sätestatud nõuete kohaselt. Üldhariduse kvaliteedi tagamisel omavad määravat tähtsust 1. septembril 2010 jõustunud uus põhikooli- ja gümnaasiumiseadus, 1. septembrist 2011 rakendunud uus põhikooli riiklik õppekava ja gümnaasiumi riiklik õppekava. Viimati nimetatud dokumentides on ette nähtud uued ootused ja lähenemine gümnaasiumiharidusele.

Vähese õpilaste arvu puhul ei ole võimalik tagada õppe sisu, mis vastaks riiklikus õppekavas sätestatud nõuetele. Ei ole võimalik pakkuda valikkursusi, rakendada tsükliõppe põhimõtteid, viia läbi rühmatöid ja seminare jne. Ühtlasi pole õpilastel võimalik paindlikult kujundada enda õppekava, sest väike kool ei suuda tagada eri õppesuundade olemasolu ja seeläbi õpilasele valikuvõimaluste olemasolu nii, nagu seda näeb ette gümnaasiumi riiklik õppekava. Seega kannatab õppe kvaliteet, ning õpilastele omistatud keskkooliharidus ei ole samaväärne teiste, suurema õpilaste arvuga gümnaasiumitega võrreldes.

3. Gümnaasiumi rahastamine

Nagu punktis 2 käsitleti, on põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest tulenevalt eesmärgiks tagada kvaliteetne ja valikuvõimalustega keskharidus, pakkudes õpilastele kohustuslikele kursustele lisaks senisest suuremas mahus valikkursusi. Praegusel hetkel Alatskivi gümnaasiumis valikkursusi praktiliselt ei ole (õpilaste vähese arvuga seoses ei ole võimalik pakkuda) ja osa õppetööst viiakse läbi ühendkursustena. Selline põhimõte muudab nõuete täitmise vähese õpilaste arvuga gümnaasiumis väga keerukaks ja nõuab lisaks riigieelarvelisele toetusele ka vallaeelarvest igal aastal täiendavat lisaressurssi ning sunnib põhikooli tarvis antud riigieelarvelist toetust kasutama gümnaasiumiastme õpetajate töö tasustamiseks. Paraku ei ole selline strateegia jätkusuutlik, sest www.haridussilm.ee andmetel oli 2014.a. Alatskivi täistööajaga töötava õpetaja tegelik palk vaid 799 eurot, kusjuures vallaeelarvest panustati õpetajate töötasudeks lisa 5,4%. Alatskivi valla õpetaja tegelik keskmine töötasu on omavalitsustest viie viimase seas ning ei taga ka õpetajale Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud alammäära brutopalgana 900€ (kasv 2014. aastaga võrreldes 12,5 %, samas tulenevalt vähesest õpilaste arvust koolile eraldatud rahaliste vahendite kasv 3,7%). Pikemas perspektiivis on oht, et õpetajatel tekib motivatsioon Alatskivi Keskkoolist liikuda omavalitsustesse, kus neile makstaks konkurentsivõimelist palka. Gümnaasiumi rahastatakse nn pearaha põhimõttel tulenevalt õpilaste arvust.

Tulenevalt äärmiselt väikesest õpilaste arvust oli 2014. aastal gümnaasiumi eelarve puudujääk 36 466 €, mis kaeti 18 252 € ulatuses põhikooli eelarvest, 9000 € ulatuses Alatskivi Kogukonna Arenguseltsi poolt kogutud annetustest ning 9000 € ulatuses valla eelarvest palka saavate töötajate palgata puhkusel oldud aja eest valla palgafondist. 2015. aastal on gümnaasiumi eelarve puudujääk 37 631 €, mis kavatakse katta põhikooli eelarvest. Selline gümnaasiumi doteerimine ei ole jätkusuutlik ega põhimõtteliselt vastuvõetav, sest põhikooli eelarveliste vahendite mittesihipärane kasutamine kahjustab põhikooli õppekvaliteeti, takistab põhikooli õppekava täitmist, ei võimalda rakendada tugiteenuseid õpilastele, kes seda väga vajavad, palgata tugiõpetajaid jne. Seeläbi on kannatajateks põhikoolis õppivad õpilased.

2015. a. riigieelarveline õpetajate tööjõukulude toetus kasvas põhikooli statsionaarse õppetegevuse toetamiseks võrreldes eelmise aastaga 10%. Kui Alatskil oleks ainult põhikooliastmega kool, suudetaks ainuüksi riigi toetusega tagada igale õpetajale keskmiselt enam kui 1000 eurost palka. Põhikoolile keskendumine ja gümnaasiumiastme kaotamine võimaldas näiteks Tartu maakonna Rannu valla vallavanema Maano Koemetsa kogemusel vähendada osakoormusega õpetajate arvu, väärtustada õpetaja ametikohta palgatõusu kaudu (2014. a. tegelik õpetaja keskmine brutokuupalk 1096 €), täiendada märkimisväärselt tugiteenuseid ring luua nii eeldused õpilaste igakülgse arengu toetamiseks ja konkurentsivõimelise põhihariduse omandamiseks.

4. Riigipoolsed toetused riigigümnaasiumi õpilastele

Gümnaasiumivõrgu kokkutõmbamise olukorras on oluline tagada gümnaasiumihariduse kättesaadavus harjumuspärasest kaugemal, mistõttu on riigigümnaasiumide õpilastele suunatud mitmeid toetusmeetmeid. Vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele „Õpilaste sõidukulu iga-aastase hüvitamise ulatus ja kord“ kompenseeritakse riigi üldhariduskoolide õpilastele ühistranspordiga kooli ja koju sõit õppetöö perioodil üks kord päevas. Kui kooli- ja koju- sõiduks kulub rohkem aega kui kaks tundi päevas või kui õpilase elukohast ei ole võimalik liikuda kooli ühistranspordiga, hüvitatakse riigigümnaasiumi õpilasele majutuskulud 50 euro ulatuses kuus vastavalt haridus- ja teadusministri poolt kinnitatud majutuskulude hüvitamise põhimõtetele. Koolilõuna on riigigümnaasiumites kehtestatud piirmäär ulatuses tasuta. Transpordi- ja majutustoetused kehtivad kodumaakonna või elukohale lähima riigigümnaasiumi õpilasele. Ka omavalitsuste tegevuskulud riigigümnaasiumite loomisega vähenevad, kuna riik võtab loodava riigigümnaasiumi tegevuskulud enda kanda.

Alates 1.09.2015 on Alatskivi valla gümnaasiumiealistele õpilastele riigi poolt tagatud võimalus õppida oma maakonna riigigümnaasiumis (Tamme Gümnaasium), pakkudes õpilastele olulises mahus valikkursuseid ning muid kaasaegse gümnaasiumiõppe võimalusi.

5. Pinnakasutus

Alatskivi keskkoolis on õpilaste arvu kahanemisest tingituna ka pinnakasutus muutunud ebaefektiivsemaks, millest tuleneb täiendav koormus kooli pidajale. Eesti Elukestva Õppe strateegia elluviimiseks on käivitamisel koolivõrgu programm, mis toetab omavalitsuste koolitaristute pindade optimeerimist, õppekeskkonna kaasajastamist ja õppekohtade vastavusse viimist demograafiliste muutustega. Võimaluse toetust taotleda perioodil 2015-2018 saavad ainult need omavalitsused, kes on otsustanud gümnaasiumiastmes õppetegevuse lõpetada.

Omavalitsuse pidamisel tavaüldhariduskoolide pinnakasutus õppuri kohta 2014/2015 õ/a

Õppeasutuses kasutuses olev keskmine pind õppuri kohta (m ²)		
Kool	...kokku	...ilma sporditaristu, õpilaskodu ja abihoonete pinnata
Juhan Liivi nim. Alatskivi Keskkool	17,6	16,0

Allikas: www.haridussilm.ee

6. Seos valla arengukavaga ja võimalike alternatiivide ülevaade

Valla arengukava on valla pika- ja lühiajalise arengu eesmäärke määratlev ja nende elluviimise võimalusi kavandav dokument, mis tasakaalustatult arvestab majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi ning on aluseks erinevate eluvaldkondade arengu integreerimisele ja koordineerimisele.

Tulenevalt kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 37 lõikest 8 ja Alatskivi valla põhimääruse § 40 lõikest 8 on arengukava aluseks järgmistele põhiprotsessidele:

- 1) vallaelarve koostamisele;
- 2) investeeringute kavandamisele ja nende jaoks rahaliste ja muude vahendite taotlemisele sõltumata nende allikast;
- 3) laenude võtmisele, kapitalirendi kasutamisele ja võlakirjade emitteerimisele.

Seega kooli ümberkorraldamisel ei ole tarvis lähtuda hetkel kehtivas arengukavas sätestatust vaid nimetatud otsuseid võib langetada ka tulenevalt käesolevaks hetkeks reaalselt tekkinud majanduslikust, sotsiaalsest ja kultuurilisest olukorrast, nähes samas ette arengukava vastavusse viimise kinnitatud otsuse ning reaalse olukorraga esimesel võimalusel. Käesoleva eelnõu punkt nr 5 näeb ette arengukava muudatuste tegemise algatamise ning muudatusettepanekute esitamise volikogule 15. septembriks 2015.

Mitmetel valla üldkoosolekutel, volikogu istungitel ja kogukonna erinevate grupeeringute koosolekutel on gümnaasiumi võimaliku sulgemisega seotud ning õppetöö korraldust arutatud ning püütud leida võimalikke alternatiive:

a) Piirkondliku ühisgümnaasiumi loomine.

Teemat on naaberomavalitsustega arutatud, kuid jõutud järeldusele, et pelgalt gümnaasiumi nime muutmine ei anna midagi. Alatskivi valla ning naaberomavalitsuste õpilaste arv kokku ei taga gümnaasiumi toimimiseks kriitilist õpilaste arvu. Õpilaste olemasoluta ükski omavalitsus kooli toetama nõus ei ole.

b) Riigigümnaasiumi loomine Alatskivile.

Haridus- ja Teadusministeeriumil vastavasisuline plaan puudub. Seda ei näe ette ka punktis 1 viidatud Praxise uuring.

c) Rahastamismudeli eristaatuse loomine Alatskivi keskkoolile.

Haridus- ja Teadusministeeriumil vastavasisulist plaani ei ole Alatskivi gümnaasiumi ega ühegi samalaadse gümnaasiumi toetamiseks.

d) Gümnaasiumi õppetöö kardinaalne muutmine (õppesuunad jne).

Statistika järgi toimub õpilaste arvu vähenemine kogu riigis. EHISE statistika ning Praxise uuringud näitavad õpilaste siirdumist tõmbekeskustesse konkurentsivõimelist haridust pakkuvatesse gümnaasiumitesse. Alatskivi paikneb nn Tartu tõmbevööndis, mistõttu vaatamata juba Alatskivi keskkoolis olemasolevale turismi õppesuunale on õpilaste arv siiski väike. Seetõttu ei ole alust arvata, et õppesuundade muutmine olukorda parandab.

e) Alternatiivsete rahastamismudelite loomine.

Annetuste kogumine, töötajate palgata puhkusele sundimine jne ei ole jätkusuutlik viis gümnaasiumi rahastamiseks.

7. Võimalikud riskid

Sulgemisotsusega võivad kaasneda teatud mõjud ning riskid, mida on aga äärmiselt raske hinnata ja prognoosida. Näiteks võib Alatskivi kaotada piirkonna tõmbekeskusena mõjukust, otsus avaldab mõju gümnaasiumihariduse kättesaadavusele, gümnaasiumihariduse halvem kättesaadavus võib suurendada perede kulutusi, võib tekkida vajadus omavalitsuse poolsete toetusmehhanismide väljatöötamiseks kaugemal gümnaasiumites käivatele lastele lisaks riigi poolt garanteeritule, võib mõjutada mõningate perede valikuid elukoha otsinguil jne.

Kokkuvõte

Lähtudes eeltoodust, kohtumistest huvigruppidega ja õpilaste arvu prognoosist ning kooli olukorra analüüsist räägivad kokkuvõtlikult gümnaasiumi sulgemise poolt järgmised põhiargumendid:

1. Gümnaasiumiharidusega jätkamine praegusel ebarahuldaval taseme põhikooli kahjustamata eeldab gümnaasiumilt vähemalt üle kahe korra suuremat õpilaste arvu, mille saavutamine on ebareaalne.
2. Ebapiisav õpilaste arv gümnaasiumis takistab mitmekülgse keskhariiduse andmist Alatskivil.
3. Alatskivi kooli muutmine põhikooliks vastab riiklikule arengustrateegiale.
4. Gümnaasiumi õppe säilitamine on seni toimunud õpetajate koormatuse ja palga ning kogu kooli õppekvaliteedi arvelt. Kooli muutmine põhikooliks võimaldab pakkuda õpetajatele paremaid töötingimusi ja õpilastele heal tasemel põhiharidust.
5. Otsustamatuse jätkumine gümnaasiumiosa sulgemise osas kahjustab mitte ainult gümnaasiumi vaid ka põhikoolis pakutava hariduse kvaliteeti ja mainet ning ei võimalda planeerida ja ellu viia kooli arendamist.
6. Gümnaasiumi sulgemine pigem vähendab kui suurendab survet valla ja kooli eelarve kulude suurendamiseks.
7. Alatskivi kooli muutmine põhikooliks võimaldab jätkata kooli taristu kaasajastamist, mida gümnaasiumiga jätkamine ei võimalda.
8. Omavalitsuse tegevusetusega kooli gümnaasiumiosa sulgemise otsustamise osas ja otsustamatuse jätkumisega kahjustatakse kõigi koolilaste tulevast konkurentsivõimet ja kooli õppekvaliteeti ning koormatakse üle õpetajad.
9. Sulgemisotsusele järgnevalt peab omavalitsus vajadusel nägema ette tegevused võimalike riskide maandamiseks.

Kooli hetkeolukorrast on kooli direktori poolt koostatud ülevaade (vt lisa 2).

Põhikooli arenguvõimalustest on kooli direktori poolt koostatud ülevaade (vt lisa 3).

Kooli ümberkorraldamise ettepanek esitati kooli hoolekogule ja õpilasesindusele ning nende arvamused on ära kuulatud (lisad 4 ja 5).

[Esitatud Alatskivi valla volikogus 30. aprillil 2015 haridus- ja kultuurikomisjoni esimehe poolt]

Lisa 2. Väljavõte Alatskivi valla arengukavast 2005-2010+

Aastal 2004 koostatud arengukava analüüsi peatüki toomine praegusse arengukavasse on oluline ja asjakohane, sest valla arendustegevust käsitlevad küsimused on ka täna aktuaalsed. Samuti on aktuaalne analüüsi osa. Osa kitsaskohti on Alatskivi vald suutnud ületada ja tänu sellele ka edu saavutanud. Samas on mõned kitsaskohad lahendamata, mõnes osas on käivitunud must stsenaarium.

14. ANALÜÜS

14.1. Must stsenaarium

Valla isevoolsel arengul võib käivituda nn must stsenaarium. Põhieeldus selle stsenaariumi käivitamiseks on olemas – valla püsielanikkonnast-maaomanikest on noorem ja aktiivsem osa lahkunud ja loomulik iive on negatiivne. Alles jäänud, üha vananeval elanikkonnal pole motivatsiooni perspektiivikama ettevõtluse algatamiseks ja huvi valla kui terviku arengu vastu. See huvi puudub ka vallas mitteelavatel maaomanikel, keda on Alatskivi vallas suhteliselt palju (~40%) ja nende hulk üha suureneb. Nende jaoks on maa eelkõige äriline kapital. Selle tulemusena kulgeb areng alljärgnevatel suundades.

- Külad tühjenevad, sööti jäävate põldude ulatus suureneb, väheneb maastiku puhkemajanduslik potentsiaal ja põldude viljelusväärtus ning maa hind langeb.
- Kohaliku usaldusväärse tööjõu puudus vähendab välisinvesteeringuid ja seega pidurdab ettevõtlust.
- Passiivne ja vananenud mõttelaadiga vallavolikogu muutub otsustusvõimetuks ja vallavalitsus sisuliselt vähese haldussuutlikkusega alevikuvalitsuseks.
- EL toetused jäävad projektide puudumise ja erimeelsuste tõttu valda tulemata.
- Alatskivi alevik kaotab oma positsiooni Peipsiveere keskusena – keskkool asendub põhikooliga, kunstide kool suletakse, restaureeritud lossihoone jääb vaid vaatamisväärsuseks turistidele.
- Lossi baasil kavandatud ettevõtmine pankrotistub, sest lagunev mõisakompleks ja rahakaid puhkajaid ligimeelitavate muude aktiivsete puhkusevõimaluste puudumine või vähesus ei võimalda saada kasumit.
- Tühjaksjäänud eluhoonete ja Peipsi rannavööndisse tekkida võivate talviti elaniketa “vaimudekülad” suurendavad kuritegevust.

Need olid vaid üksiknäited valla võimalikust taandarengust. Tõsiasi on aga see, et mida mahajäänumaks vald muutub, seda raskem on uuesti jalule tõusta.

14.2. SWOT analüüs

14.2.1. Tugevused

- Suhteliselt hea asend lülitumiseks Ida-, Kesk- ja Kagu-Eesti ning Venemaa turismi- ja kaubandusvõrku. Valla rannavöönd on veeteede kaudu ühendatav kõigi Peipsi ranna, Emajõe ja Võrtsjärve kallaste puhkekohtade ning vaatamisväärsustega. Aovere-Kallaste-Omedu maantee on üheks maismaa turismitrassiks ning ühendab valda planeeritava Hansateega (Via Hanseatica).
- Üle Eesti keskmise elamuslikkusega puhkemaastik.
On eeldusi nii puhkemajanduse arendamiseks kui ka eluasemete soetamiseks.
- Ulatuslikult kasutamata väärtuslikke põllumaid.
Eeldus nii efektiivseks põllumajanduslikuks suurtootmiseks kui ka mahepõllumajanduseks.
- Puhtaveelised siseveekogud (järved, allikad).
Eeldus nii kalakasvatuseks kui ka puhkemajanduse arendamiseks ja elamuehituseks.
- Mõningad loodusvarad (mets, Peipsi kalavarud, mineraalvesi, tervisemuda)
vastava tööstusliku tootmise ja ettevõtluse arendamiseks.
- Alatskivi lossikompleks koos maastikukaitsealaga.
Alatskivi loss on arvestatav turismiobjekt Eesti tasandil, mõisakompleks tervikuna ja maastikukaitseala on eelduseks lossihoone kasutamise muutmiseks tulutoovaks.
- Rida täiendavaid vaatamisväärsusi, mis toetavad lossikompleksi ja Peipsi rannaala kasutamisel baseeruvat puhkemajandust ning turismi.
- On olemas valla arengust huvituvaid koolilapsi ja veel mõningaid külaelu, kultuuritööd, sporti ja ettevõtlust arendavaid inimesi.
Need võiksid olla “tulihinged” ühistegevuse arendamiseks.
- On olemas arengu jätkamiseks vajalikul tasemel põhiline infrastruktuur (va veevarustus, kanalisatsioon ja soojavarustus tiheasustusaladel).
Teede-, elektri- ja sidevõrk vajaks ettevõtluse arendamiseks vaid korrastamist, tühjana seisvad hooned remonti, ümberehitust, restaureerimist või lammutamist.
- Heal tasemel koolitus-, arstiabi- ja teised sotsiaalsfääris pakutavad teenused.

14.2.2. Nõrkused

- Vananev elanikkond.
- Maaomanike huvi puudumine põllumaa sihtotstarbelise kasutuse vastu (heinakuhjal lebava koera mentaliteet – ei söö ise ega anna teisele).
- Töökohtade ja kvalifitseeritud tööjõu samaaegne vähesus.
- Tegusate “tulihingede” puudumine majanduslase ühistegevuse algatamiseks ja vähene elanike valmisolek ühistegevuseks.
- Omatulu väike osakaal valla eelarves.
- Valla arendustegevuse strateegiliseks juhtimiseks mittepiisav andmebaas ning ametnike vähene haldussuutlikkus.
- Puuduvad elukondlikke teenuseid osutavad registreeritud ettevõtjad.

- Tiheasustusvalade veevarustuse-, kanalisatsiooni ja küttesüsteemide halb olukord.
- Osa külade elujõu kadumine elanike vähenemise ja vananemise tõttu.
- Kesised sportimisvõimalused, mis ei soosi noorte ja terviseteadlike inimeste kinnistumist püsielanikkonna hulka.

14.2.3. Võimalused

A. Tugevuste ärakasutamiseks

- Koostöö etapiviisiline arendamine Peipsi-Emajõe-Võrtsjärve ning planeeritava Hansatee turismiettevõtetega.
- Koostatav valla maastikuhoolde programm, mis sisaldab ka maaparandushoidu ja toetab seda organisatsiooniliselt.
- Koostöös maaomanikega reklaamida:
 - kasutuspotentsiaaliga loodusvarasid;
 - võimalikke tulutoovaid puhkeettevõtteid.
- Jätkata toetuste taotlemist mõisakompleksi renoveerimiseks.
- Taotleda olulisemate turismiteede asfalteerimist.

B. Nõrkuste kõrvaldamiseks

- Täiendavate tiheasustusvalade ja elamuehituslike detailplaneeringualade kavandamisega soodustada mehaanilise iibe paranemist.
- Tõsta nõudlikkust maaomanike väärtusliku põllumaa sihtotstarbelise kasutamise, söötide niitmise ja kuivendussüsteemide korrashoiu suhtes, püüdes ellu kutsuda maaparanduse, loodushoiu ja maastikuhooldusega tegelevat ettevõtet.
- Leida kohapealset või sisse tuua "tulihingi" majandusvalase ühistegevuse käivitamiseks.
- Töökorralduslike ja organisatsiooniliste meetmete rakendamisega:
 - suurendada omatulu osakaalu valla eelarves;
 - suurendada vallavalitsuse haldussuutlikkust;
 - täiustada andmebaasi.
- Organiseerida seni puuduvaid elukondlikke teenuseid osutavaid ettevõtteid.
- Korraldada tiheasustusvalade tehnovõrkude rekonstrueerimine või rajamine.
- Külade ümberkorraldamine ja lahkmejoonte korrigeerimine.

14.2.4. Ohud

- A. Kõiki võimalusi säästvalt kasutusele võttes kiireneb valla areng, vähenevad keskkonnaohud.
- B. Kui seda ei tehta:
- käivitub must stsenaarium;
 - suurenevad keskkonnaohud;
 - vald liidetakse arenguvõimelisemaga.

Järeldused

- Alatskivi valla majandusliku arengu põhisuunaks saab olla põllu- ja puhkemajandus. Nende suundade arengut pidurdavad:
 - põllumajandusliku tootmise osas inimressursi passiivsus, vähene koostöövalmidus ja motivatsioon;
 - puhkemajanduse osas pakutavate teenuste vähene konkurentsivõime, s.o. nende vähesus ja mitteatraktiivsus maksujõulistele puhkajatele ning võsastuv põllumajandusmaastik.
- Alatskivi alevikul on eeldusi kujuneda Tartu ja Jõgeva maakonna Peipsi äärsete valdade puhkemajanduslikuks ning sotsiaal-kultuuriliseks keskuseks aktiivse ja loova ettevõtluskeskkonna kujundamise teel.